

סודות הבריאה – בנקודות של אור מתלמוד עשר הספירות

גילוי העולמות הנסתרים בנפש האדם

חוברת מלווה לשיעורי הרב אברהם מרדכי גוטליב שליט"א

החוברת הינה דפים שכתב הרב לכל שיעור

שיעור מספר 1

אנו עומדים ללמוד את הסודות של הבריאה הזו כפי שנמסרו ע"י בורא עולם בעצמו לעבדיו הנביאים שבכל דור ודור.

מצב האיך סוף

1) דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות. ולא היה שום מקום פנוי בבחינת אויר ריקני וחלל, אלא היה הכל ממולא מן אור אין סוף פשוט ההוא, ולא היה לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה אור אחד פשוט שוה בהשוואה אחת, והוא הנקרא אור אין סוף.

הצצה על מחשבתו יתברך שחשב בבריאת העולם:

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים הנפרדים, במחשבתו יתברך, מצב מציאותי גמור, היה אור מורה על הרגשת האלוקות עליון היינו במחשבתו יתברך שהיא עצמה עליונה על תפישתנו, פשוט שאין בו חילוקי מדרגות, דכל החילוקים נובעים מן היכולות השונות של התחתונים, וזה לא שייך במחשבתו יתברך, ממלא כל המציאות של הנברא שהוא הרצון לקבל הנאה ותענוג הדבוק באור. ולא היה שום מקום פנוי בבחינת אויר ריקני וחלל, לא היה שום חסרון בהרגשת האור ברצון לקבל של הנברא, אלא היה הכל ממולא בשלימות מן אור אין סוף פשוט ההוא, ולא

היה לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, כי באלוקות לא שייכת תחילה וסוף, ראשון ואין ראשית לראשיתו, ואין סוף לאחדותו, בלי ראשית בלי תכלית, אלא הכל היה אור אחד פשוט שוה בהשוואה אחת, והוא הנקרא אור אין סוף.

שלם בתכלית השלימות

ההדגשה היא שהבורא הוא שלם בתכלית השלימות, ואין בו שום חסרון.

אין סוף איננו הבורא עצמו אלא מחשבתו

יש לדעת שאין מדברים על הבורא יתברך עצמו, אלא רק על מחשבתו, כלומר יצירת מצב המופנה כלפי הנבראים.

הכל כלול במחשבתו

כל המציאות כלולה במחשבתו יתברך, דומם צומח חי מדבר מכל הדורות, כאשר הכל שלם בתכלית השלימות ומלא שפע ותענוג.

ג' מצבים

ג' מצבים, היה הווה ויהיה. אין סוף, שיתא אלפי שני, גמר התיקון. מצבנו היום מלא חסרונות, גשמיים ורוחניים, אבל מצבנו בעתיד ישתווה למצב הראשון של מחשבתו יתברך, סוף מעשה במחשבה תחילה. יל"ד שגם מצבנו בהווה, נשלט ע"י מחשבתו יתברך אשר דואגת להביא את האדם ואת העולם לשלימותם. היא כמו ישות נעלמת הנמצאת בפנימיות כל יצור ודוחפת את המציאות לשלימותה.

פעולת הנברא ופעולת הבורא

א"כ יש ב' נתיבים: נתיב אחד מסור לפעולות האדם, **אם אין אני לי מי לי, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המוות את הטוב ואת הרע ובחרת בחיים.** ויש נתיב אחר פנימי הכח האלוקי אשר דוחף את כללות הבריאה לשלימותה, אשר כובש את כל המוקשים העומדים בדרכו, והיה העקוב למישור.

המהות הפנימית של האדם

המהות הפנימית של האדם היא מחשבתו יתברך, כלומר: מחשבתו יתברך היא פנימיות נפש האדם, והיא המכוונת את האדם בכל פעולותיו מחשבותיו ורצונותיו. נמצא שבורא ונברא הם באדם עצמו, נשמה וגוף, הנשמה היא כח הבורא המפעיל את הנברא. נמצא שאנו חשובים עד אין קץ, מטעם שאנו נשאים לנשמה אלוקית שהיא מחשבתו יתברך. וכל הצורה הזו של הרצון לקבל שהיא צורת הגוף שלנו, היא רק הקליפה החיצונית שלנו, ואיננה המהות הפנימית, אלא המהות הפנימית היא הנשמה כנ"ל. תפקידנו ע"י התו"מ להשליט את הנשמה על הגוף, באופן שהרצון לקבל יהיה כנוע ונשלט ע"י הנשמה.

האדם גבוה מאד

הס"א משקר לאדם בזה שמכניס לו מחשבות שהוא נמוך ושפל

ואם קטנים אתם בעיניכם, תביטו על בעל מלאכתכם שפעל אתכם, **כי אומן נפלא, אינו פועל דברים שפלים ונמוכים.** ורעיון רוח הזה, הוא הפגם מסטרא דחויא שהטיל בה זוהמא, לחשוב את עצמו לנמוך ושפל, ולא ירגיש כי הויה עומד לימינו, גם ורק בעת תחתית שפלותו (פ"ח ב' ל').

הנקרא אור אין סוף (ע"ח ש"א).

(2) ואם קטנים אתם בעיניכם, תביטו על בעל מלאכתכם שפעל אתכם, **כי אומן נפלא, אינו פועל דברים שפלים ונמוכים**. ורעיון רוח הזה, הוא הפגם מסטרא דחויא שהטיל בה זוהמא, לחשוב את עצמו לנמוך ושפל, ולא ירגיש כי הויה עומד לימינו, גם ורק בעת תחתית שפלותו (בעה"ס פ"ח ב' ל').

(3) אל תדמה בדעתך שאתה מתרחק מהקדושה חלילה וחס, כי "והעולה על רוחכם היו לא תהיה", כי לא ידח ממנו נדח, וכל הגלגל מתגלגל לבא אל הקדושה לשורשו, ואם כן אף-על-פי שנראה שהסוס מוביל את הרוכב כחפצו הנבזה כביכול, אבל האמת אינו כן, אלא הרוכב מוביל את הסוס לחפצו (בעה"ס פ"ח).

(4) זהר הק' פרשת אחרי מות:

רמג) רבי יהודה פתח: שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. תנינן, בשעתא דברא קב"ה עלמא, בעא למברי בר נש, אמליך באורייתא, אמרה קמיה, תבעי למברי האי בר נש, זמין הוא למחטי קמך, זמין הוא לארגזא קמך. אי תעביד ליה כעובדוי, הא עלמא לא יכיל למיקם קמך, כ"ש ההוא בר נש. א"ל, וכי למגנא אתקרינא, אל רחום וחנון ארך אפים.

רמד) ועד לא ברא קב"ה עלמא, ברא תשובה, התשובה כלולה ברצונו להטיב לנבראיו, אמר לה לתשובה: אנא בעינא למברי בר נש בעלמא, על מנת דכד יתובון לך מחוביהון, דתהוי זמינא למשבק חוביהון, ולכפרא עלייהו. ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא, וכד בני נשא תייבין מחוביהו, האי תשובה תבת לגבי קב"ה, וכפר על כלא, ודינין אתכפיין, ומתבסמן כלהו, ובר נש אתדכי מחוביה.

רמה) אימתי אתדכי ב"נ מחוביה בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי (מצד האור). ר' יצחק אמר, דתב קמי מלכא עלאה, וצלי צלותא מעומקא דלבא, הה"ד ממעמקים קראתיך יי' (מצד הכלי). רמו) רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך יי', אתר גניז הוא לעילא, והוא עמיקא דבירא, ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר, והוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה. ומאן דבעי לאתבא ולאנדכאה מחובוי, בהאי עומקא אצטריך למקרי לקב"ה, הה"ד ממעמקים קראתיך יי'.

שיעור מספר 2

בסד

הצמצום

וכאשר עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים. להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר זאת היתה סיבת בריאת העולמות, הנה אז צמצם את עצמו אין סוף בנקודה האמצעית, אשר בו באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית (האר"י הקדוש, ספר עץ חיים).

וכאשר עלה ברצונו הפשוט, של הבורא להטיב לנבראיו, לפי בעה"ס הכוונה לרצון לקבל הדבוק באור הפשוט בדביקות גמורה, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, ליצור מציאות של העלמה ונאצלים שיחיו בתוך ההעלמה הזו. להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר

זאת היתה סיבת בריאת העולמות. דרך ע"י התרחקות האור האלוקי מן הנאצל יכול הוא ליצור מציאות של עבודה על עצמו, שבזה הוא רוכש את שמותיו יתברך רחום וחנון, ומקבל הכל עמ"נ להשפיע, והנה אז צמצם את עצמו אין סוף בנקודה האמצעית, שהיא הנברא שנמצא במרכז התכנית המחשבתית, אשר בו באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית. אין שינוי באור עצמו, הבורא נשאר כפי שהוא, אלא כיון שהנאצל החליט שלא לקבל, אינו מבחין יותר באור האלוקי.

תקציר השיעור הקודם

תחילת הבריאה הזו, נקודת האפס של הבריאה: מחשבתו יתברך להטיב לנבראיו כוללת בתוכה את כל הנבראים כולם שהיו ויהיו בשלימות גמורה, כאשר הם מקבלים את האור האלוקי בשלימות, ללא שום חסרון, מצב זה נק' אין סוף ברוך הוא. מצב זה הוא מהות האדם, פנימיות נפש האדם. השלימות הזו הולידה מצב מצומצם וריקני.

עיבור ולידה

המצב דאין סוף הוא כמו עיבור, שהתינוק נמצא ברחם אמו, אינו מודע לדבר, ומוזן בשלימות, רואה מסוף העולם עד סופו. כמו"כ נפש האדם מעוברת בתוך מחשבתו יתברך בצורה אין סופית בלתי מוגבלת, ומשיגה את שלימותה. אולם בגשמיות התינוק חייב להוולד, ואינו יכול להיות לנצח ברחם אמו, כי צריך לצאת בתור מציאות בפני עצמה המתפקדת ויוצרת חיים משלה. לכן נעשה הצמצום של אור אין סוף, אחר הצמצום נולדת הנפש למציאותה עצמה לתיקוניה ולעבודתה.

מי פעל את הצמצום, האם הבורא פעל את הצמצום, או הנברא פעל את הצמצום?

כל פעולה ושינוי מיוחסים לנברא, כי בבורא אין שינוים, בדומה לחשמל שאין בו שום שינוים, וכל השינוים הם ע"פ הכלים שמחברים אליו. אבל ודאי שהאור האלוקי הוא שנתן את הרעיון והדחף לצמצום בנברא. והיה זה מטעם שהבורא רוצה שנקבל אותו בצורה הנכונה. גם במציאות הגשמית אנו רואים שריחוק מקרב, וקירוב מרחק. ילד שקרוב מידי להוריו או למוריו, ללא שום מרחק, הוא מאבד את הרגשת החשיבות של ההורה או המורה. כאשר יש מרחק, אזי כל נגיעה מורגשת כחשובה.

הבושה

הבושה, ענינה הפכיות הצורה של הנאצל מן המאציל, הנובעת מזה שהנאצל הוא רצון לקבל הנאה ותענוג לתועלת עצמו, ואילו הבורא הוא רצון להטיב ולהשפיע. האור האלוקי הממלא את הנאצל גורם לנאצל להרגיש בושה במצבו. מול האור האלוקי שכולו השפעה ונתינה, הנאצל הוא מקבל, ובזה מרגיש הנאצל אי נוחות ונדחף לבחור בצמצום. מהלך הצמצום ויצירת העולמות מטרתן לאפשר לנאצל לבטל את הבושה, להשתלם בענין של רצון להשפיע, ועי"כ לקבל את המציאות האלוקית בשלימות ובדביקות.

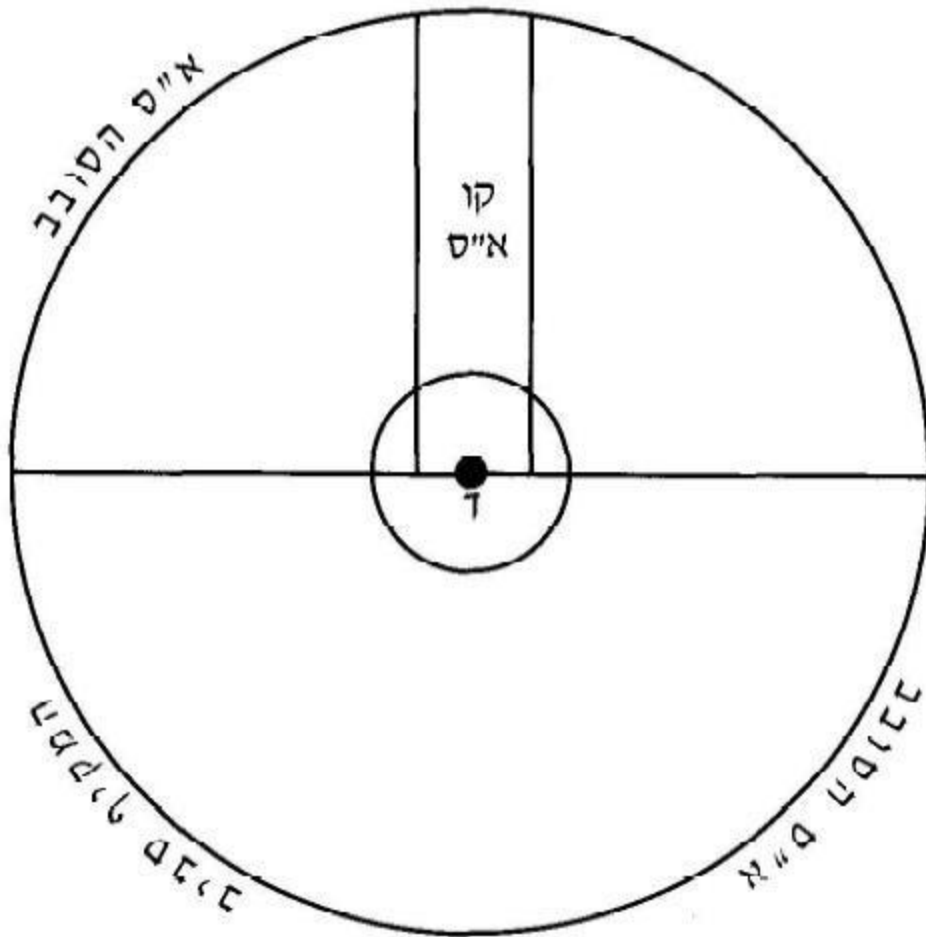
והנה אחר הצמצום הנ"ל, אשר אז נשאר מקום החלל ואויר פנוי וריקני באמצע אור האין סוף ממש כנ"ל, הנה כבר היה מקום שיוכלו להיות שם הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. ואז המשיך מן אור אין סוף, קו אחד ישר מן האור העגול שלו מלמעלה למטה, ומשתלשל, ויורד תוך החלל ההוא.

וראש העליון של הקו, נמשך מן האין סוף עצמו ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו אינו נוגע באור אין סוף.

ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור אין סוף למטה. ובמקום החלל ההוא, האציל

וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם (האר"י הקדוש עץ חיים).

אור ברוך - ציור ג'

● נקודת הצמצום היא מלכות שבמלכות הנקראת ד' שבד'

הבנת הצמצום עצמו -

יצירת מקום חסרון והעלמה לצורך מציאות נברא אשר בוחר את דרכו

נצייר לעצמינו חדר מלא ודחוס עד אפס מקום בבטון, א"א להכניס בו דבר, חייבים לרוקן אותו קצת, בכדי שאפשר יהיה להכניס שם משהו. נצייר לעצמינו מח מלא עד אפס מקום במחשבות, חייבים לרוקן אותו בכדי להכניס שם משהו. כך נצייר לעצמינו את המציאות שהיא מלאה אלוקות, אין מקום לנברא, חייבים ליצור מקום חלל וחסרון, בכדי שבו יהיה הנברא. היקום כפי שאנו רואים אותו הוא תיאור מצב של החלל שנוצר, שבו יש מליארדי כוכבים דוממים, ויש רק כוכב אחד שיש בו חיים שהוא מרכז כל היקום הזה. כך נצייר לעצמינו מצב של חלל שיש בו מדרגות שונות של נבראים (דומם צומח חי), כאשר באמצע כל החלל נמצא הנברא האמיתי הנשוא למחשבתו יתברך להטיב לנבראיו.

המושג של הצמצום הוא יצירת מקום חסרון והעלמה של האלוקות אשר בו מתאפשר מצב שאין הנברא מרגיש כלל את הבורא, הנברא יכול לבחור לעשות מה שהוא רוצה, וכל זאת עמ"נ לאפשר לנברא עבודה עמ"נ להשלים את עצמו.

הצמצום שנעשה על האור האלוקי הוא זה שיצר מציאות חיים מנותקת מן הבורא, כל היקום כולו הוא תוצאה מן הצמצום הזה, כאשר מרכז היקום הוא כדור הארץ והאדם, שניתנה לו אפשרות לחיות במנותק מן הבורא, עמ"נ שיתפתח. ההתפתחות היא בכמה מישורים: א) געגועים לבורא, כי החסר מביא להשתוקקות וגעגועים, תענוג תמידי מפסיק להיות מורגש, הניתוק מביא לחסרון גדול, אשר מביא להרגשת האור באופן אמיתי. ב) תיקון עצמי במידה של השפעה.

ע"י הצמצום נוכל להשיג את שמותיו ופעולותיו וכינויו, כי אלו מושגים רק ע"י הרחקה ממנו, וע"פ עבודתנו בזיכור עצמינו אנו משיגים באופן הדרגתי את שמותיו פעולותיו וכינויו. חילוקי שמותיו וכינויו ע"פ תפישתנו את פעולותיו, וכיון שהתפישה משתנה כך השמות והכינויים משתנים.

השי"ת מאיר כתמיד, ואין בו שום צמצום

תיקוני הזהר: דלית אתר דלאו איהו תמן, [אין מקום שבו הוא אינו נמצא], לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סיטרא.

צריך לזכור שאין שינוי באור האלוקי עצמו, ואותו האור מאיר כתמיד בבחי' אין סוף, אלא רק במציאות של הנברא, שהוא אשר מפסיק להרגיש את המחשבה האלוקית המכונה אין סוף, והיא מצויה בפנימיות נשמתו כנ"ל, מנווטת את בחירת האדם או בדרך תורה או בדרך יסורים. ותפקידו של האדם באמצעות עבודת התו"מ להשוות צורת אישיותו וצורת חייו לנשמה האלוקית המצויה בו שהיא בחי' אין סוף.

הבורא יתברך נמצא בתוך המצב המצומצם, כלומר הוא כח המחיה את מציאות ההסתרה, ובזה מובן שאין מקום שאינו נמצא, כי גם בצמצום הוא נמצא, אלא שכל הסתרת מציאותו היא כלפי הרגשת הנברא. בתוך ההסתרות והכאבים הגדולים ביותר הבורא יותר נמצא, והוא המפעיל את ההסתרות.

נפש החיים: אפשר לומר שהצמצום הוא בסך הכל שינוי תודעתי, כלומר הנברא מפסיק להשיג ולהרגיש את הבורא, אבל אין שום שינוי בבורא עצמו. אתה הוא עד שלא נברא העולם, ואתה הוא משנברא העולם. עולם לשון העלם, אין שום שינוי בבורא על אף שאנו נמצאים במצב של העלם, שאין לנו שום תחושה של מציאות אלוקית. הבורא מצוי בכל ומחיה את הכל. הבורא הוא מציאות אחידה ופשוטה שאין בה שום הבדלים ומדורים וחילוקים, ובבחינתו זו הוא ממלא הלאה את כל מציאותנו, ומתפשט גם במקומות המטונפים ביותר. בדומה לנשמה שנמצאת באדם, ואינה מורגשת בו, אבל היא מתפשטת בכל אבריו אף המטונפים ביותר. החילוקים כולם כדוגמת נקי ומטונף, חשוב ובלתי חשוב, גבוה ונמוך, כשר ופסול, הכל תוצאה של תודעתנו המחלקת ומבדילה בין טוב לרע, עמ"נ שנוכל לבצע את עבודתנו ובחירתנו.

ע"ז שאלו חז"ל: וכי מה אכפת לו להקב"ה לשוחט מן הצואר או שוחט מן העורף, הלא במציאות האלוקית אין שום הבדלים וחילוקים? והתשובה היא שכל זה ניתן לנו עמ"נ לנקות אותנו מזוהמת האהבה העצמית.

כל חילוקי השמות של הבורא נובעים מהשגתנו המחולקת, אבל בבורא עצמו אין שינויים. השם הקדוש ברוך הוא מחולק לב' חלקים: **הקדוש** שהוא מופרש ומובדל מכל המונחים שלנו, **ברוך הוא**, שהוא מושג בתור מבורך ע"פ עבודתנו, שעל ידה אנו משיגים אותו כיותר מבורך או פחות, יותר פועל ברכה או פחות.

אורו המאיר באופן יחסי הוא המכונה קו האור המאיר לתוך הצמצום, והוא מכיל את כללות המדרגות השונות המכונות עולמות.

כל יכולתו והדרגה / קביעת גדלות האלוקות ע"פ מצב האדם ולא בערך מוחלט

האין סוף הוא פעולה מצד כל יכולתו, פעולה שאין בה הדרגה כלל, הצמצום נתן אפשרות להדרגה ומדרגות לטובת הנבראים.

הרמח"ל (ספר הכללים עמוד שנב-ג): "הצמצום. ראשית הכל הוא לדעת שבין בבריאת העולם בין בהנהגתו, הקב"ה לא פעל בדרך כל-יכול, כמו שהוא באמת, אלא בדרך בני אדם שעושים הדברים מעט מעט.

כן כל המציאות – עשאה ועושה אותה בהדרגה זאת. שאם היה פועל בדרך כל יכולתו לא היינו יכולים לדבר כלום במעשיו, כי לא היתה לנו הבנה כלל בהם, ומפני שהכל בהדרגה יש לנו מקום להתבונן בהם. וזהו הצמצום שאמרנו, שצמצם אין-סוף את אורו, שלא רצה להכנס בענין בריאת העולם בכל-יכולתו אלא בדרך משוער. כי שתי דרכים למחשבה העליונה – דרך כל-יכולתו ודרך ההדרגה. והנה קודם שברא העולם לא

היה צורך בדרך ההדרגה. אלא כשרצה לברוא העולם אז היה זמן שיתגלה הדרך הזה.

ונמצא, שלא רצה שכל-יכולתו יכנס בבריאת העולם, אלא בדרך ההדרגה. הרי שצמצם כח-יכולתו, שלא ליכנס בענין הזה, וקבע דרך ההדרגה. וחלקי הדרך הזה ומשפטיו הוא מה שאנו מבינים".

הקשר בין הצמצום לחיינו

הרצון לקבל שלנו נולד באין סוף, דהיינו במחשבתו יתברך, ועבר את תהליך הצמצום. וכבר הסברנו שמהות האדם היא הרצון לקבל הדבוק באור האלוקות, אלא שאין אנו מרגישים זאת, כל זמן שאנו תחת הצמצום. משמעות הדבר שכל זמן שאנו חיים תחת שליטת הרצון לקבל לתועלת עצמינו לא נוכל להרגיש את הבורא בצורה אמיתית. וזהו שאומר האר"י הקדוש שתחילת הקו קשור לאין סוף, אבל תחתית הקו אינה מקושרת לאין סוף.

יש ענין של "אני הוי"ה השוכן איתם בתוך טומאתם", להאיר לנו הארה קטנה עמ"נ להראות לנו את האמת בדבר מציאותו, ולמשוך אותנו אליו. אבל באופן כללי אנו מרגישים את כל המציאות הגשמית בצורה חריפה ומעוררת, אבל איננו מרגישים את המציאות האלוקית שהיא אור החיים המחיה את הכל. זה מוזר. זוהי הסתרה של האמת היותר עיקרית של חיינו.

ככל שנשתלם יותר בענין האמונה ואהבת הזולת יתבטל הצמצום, ונרגיש יותר את הבורא בחיינו.

מכתב מאליהו: ...לנשמה יש שני חלקים, החלק העליון, דהיינו הפנימי, שקשור במקורו בעולם העליון, והחלק התחתון, החיצוני, השוכן בתוך הגוף. החלק העליון הוא בסיתום, בהסתרה, אורו הפנימי אינו מתגלה לאדם בעודו בעולם הזה, רק החלק התחתון מתגלה לו, כי החלק הפנימי של הנשמה מכוסה על ידי טמטום הלב. אילו היה אורה הפנימי של הנשמה העליונה מאיר באדם בכל גילוייו בלי חציצת הטמטום, הרי בטילה היתה כל אפשרות של בחירה, והאדם היה כבר עומד

במדרגת עולם הבא, כי הבחירה תתכן רק במקום ההסתר, במקום המחלוקת, כשיש אפשרות של התנגדות לאמת, של התעלמות ממנו על ידי חושך עולם הזה. זהו הצמצום שצמצם הקב"ה את כבודו, והסתירו מן העולם, כדי ליצור את אפשרות הבחירה, "מלא כל הארץ כבודו", אלא שלבנו אטום ומטומטם מלראותו ומלהשיגו, וטמטום הלב הזה הוא המאפשר את הבחירה, כל עבודת יצר הרע היא להשכיח מהאדם דברים ברורים ולכסות בשקריו את האמת הפשוטה... (חלק ג עמוד כז, וראה שם עוד).

רבי צדוק הכהן מלובלין: וכידוע שכל משלי ספר עץ חיים מצורת האדם, היינו כי כל הכחות שבאדם הכל מהשי"ת, ומי שמכיר זה באמת לאמיתו אז שופע בו אורו ית' הבלתי בעל תכלית. וזהו תכלית הבריאה להיות השגת השי"ת מצטמצמת בצורת האדם שברא, וזה נקרא צמצום אין סוף שצמצם עצמו והשגתו בקרב לב האדם. וסדרי הצמצום זה הוא כפי סדרי השגת האדם שהוא עצמות השי"ת המושג בו. ומוחין דקטנות של כל האדם מישראל בענין היהדות והשגת האלקות זה נקרא מוחין דקטנות של השי"ת. וכן כל שכיוצא בו, וזה דבר עמוק הכולל כל סתרי חכמת הקבלה שאין מוסרין אלא למי שהוא חכם ומבין מדעתו, שהאיר לו השי"ת, ואי אפשר להסבירו כלל רק בלבושים שונים כדרך התורה, רק שלפעמים מתגלה מלה מנרתיקה כדאיתא בסבא דמשפטים צ"ח ב'... (חלק ג דובר צדק עמוד קז)

הריחוק נעשה בד' מדרגות הדרגתיות, שאותן נלמד בל"נ בשיעור הבא

שיעור מספר 3

מערכת הספירות כתכנית בסיסית למציאות הרוחנית והגשמית

ה' ספירות

ביאור כללי בענין התפתחות הרצון לקבל

רתכ

הניב-ה

המכח-י

תוכלמ-ה

ריעז-ןיפנא-ו

ספירות מלשון ספיר, אור שמאיר. הופעות של אור הבורא במציאות הכללית ובמציאות האדם מכונות ספירות. עיקר הספירות חמש לפי שם הוי"ה (קש"י ויקו"ק). אור השם המתפשט יוצר כלים בדרך התפשטותו, כי רצונו להטיב לנבראיו הוא שיוצר את הכלים האמורים לקבל אותו עצמו. אין כח אחר שיכול ליצר כלים, דהיינו רצונות דקבלה. הרצונות דקבלה מתפתחים באופן הדרגתי, עד שמגיעים לשיא התפתחותם, כאשר בתחילה מתפתח רצון לקבל קטן, ואח"כ בהדרגה הרצון לקבל הולך ומתעצם. האורות האלקיים השונים המובילים את המהלך, מכונים בשם ספירות, הם היוצרים בתחכום רב רצון לקבל יותר ויותר גדול, כאשר הכלל המרכזי הוא "התפשטות האור והסתלקותו הם היוצרים הויות כלים". כל תענוג שמתגלה ומסתלק יוצר חסרון.

1) דומם צומח חי מדבר.

בדומם הכלי הוא קלוש, והראיה שאין ניכרת בו שום תנועה. בצומח הרצון גדול יותר, וכן בחי, עד המדבר, שבו הרצון לקבל הגדול ביותר, עד שחפץ גם במה שיש חוץ לזמנו וחוץ למקומו. אור האלוקות זורם בכל המציאות ומוליד בכל פעם כלים יותר מפותחים.

2) ד' דרגות במדבר עצמו.

במדבר עצמו יש התפתחות הדרגתית של הרצון לקבל: א) רצון לקבל הנאה ותענוג ממנוחה. ב) רצון לקבל הנאה ותענוג מתאוות בהמיות. ג) רצון לקבל

הנאה ותענוג מתאוות אנושיות שליטה מושכלות וכדומה. ד) רצון לקבל הנאה ותענוג מן האור האלוקי.
ביד האדם להגדיל את האור ע"י הזנה מספרים וסופרים נכונים.

3) ד' דרגות בהופעת האור האלוקי עצמו.

1) בתחילה האור האלוקי מופיע באדם, והוא לא מצפה לו, אלא החוויה החדשה הזו בוראת בו רצון לקבל לתחושה הנעימה והיפה הזו (ספירת החכמה - מאור זה נמשכת חכמת התורה וגם החכמות החיצוניות). ב) אח"כ האדם קולט שרצונו להטיב לנבראיו הוא שרוצה לקרב אותו ולהשפיע לו אושר ושמחה, ואז גם הוא מתעורר להשפיע (ספירת הבינה), מבין דבר מתוך דבר, מתוך שמרגיש שהבורא טוב ומטיב, גם הכלי רוצה להיות טוב ומטיב), ואז משיג תענוג אחר המכונה חסדים. ג) שוב מתעוררת באדם ההשתוקקות להרגיש את אור ה' כפי שהרגיש במצב הא', אבל עדיין רוצה להשתלם בהשפעה כפי מצב הב'. (ספירת זעיר אנפין, פנים קטנות, כיון שעוסק בב' נושאים, יש לו מכל אחד מעט). ד) מתעוררת באדם ההשתוקקות המירבית לקבל את אור ה' (ספירת המלכות, שליטה גמורה).

4) ד' עולמות ממעלה למטה.

אצילות הוא בחי' **חכמה**, לא יגורך רע, כולו אלוקות, מלשון ואהיה אצלו. **בריאה** הוא הרצון להשפיע ולענג את הזולת, הזולת האנושי והזולת האלוקי, והוא בחי' **בינה**. נק' **בריאה** כי אז הנברא כבר מרגיש את עצמו, את מציאות הרצון לקבל שלו, ואינו רוצה לקבל אלא לתת בכדי להדמות לבורא. **יצירה** הוא הרצון לשוב ולהרגיש את מציאותו יתברך, והוא שילוב של ב' התכונות דחכמה ובינה, "יוצר אור". **עשיה** הוא הרצון לקבל העצום לקבל את כללות אור ה' והוא בחי' מלכות, מתפשט לעולם הזה חיפוש משמעות, ריקנות.

5) ד' עולמות ממטה למעלה.

האדם מתחיל **בעולם העשיה**, כי האדם נמצא בעולם הזה, דהיינו תחת שליטת הרצון לקבל העצום ביותר, ולכן אין אור ה' מגולה כלל, אלא צריך לעבוד אותו באמונה. ויש להבחין הסתר בתוך הסתר, דהיינו שאין האדם מאמין שיש בורא שמסתיר את עצמו. ויש הסתר אחד, כאשר האדם מאמין שהבורא מסתיר את עצמו, ומשתדל לעבדו באמונה למעלה מהדעת. האמונה נקראת עשיה, דוגמת נעשה ונשמע.

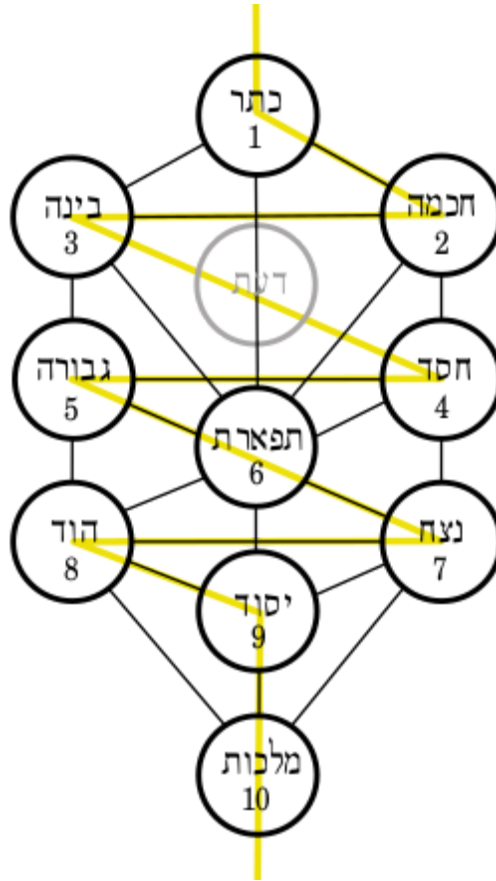
עולם היצירה הוא ציור האור העליון באופן שדרי מטה יוכלו לקבלו. שם מתגלה אור השי"ת לאדם, ע"י עבודת האמונה, ואז צריך יראה גדולה שהתענוג לא יכבוש את האדם.

עולם הבריאה הוא מצב שבו נלקח אור ה' מן האדם, ואז האדם נבחן האם הוא דבוק במתנה, או בנותן המתנה. האדם אמור לתפקד באהבה וביראה גם כאשר המתנה נלקחת, כי העיקר הוא הדביקות בהשי"ת. בעולם זה מתגלה בחי' האהבה לה'. והוא מלשון "ובורא חושך", כי אז האדם נמצא בחושך, וצריך לקיים "כי אשב בחושך הוי"ה אור לי".

עולם האצילות: אחר שהנברא מוכיח שהוא דבוק בנותן, ולא במתנה, אז מוחזרת לו המתנה, מצב זה נק' אהבת ה' המוחלטת, והוא בחי' אהבה שאינה תלויה בדבר, אז "ואהיה אצלו".

שיעור מספר 4

עשר הספירות

ביאור כללי בענין פעילות האורות של הספירות

כתר – רצונו להטיב לנבראיו המאציל את שאר הספירות:

הספירות הן הארות אלוקיות אשר מפעילות את פעילות האדם אשר מתחלקת לב' חלקים: א) פעילות מוחית (ראש). ב) פעילות מוסרית דרך עבודת המידות (גוף). ט' הספירות הראשונות נחשבות לפעולת הזכר, הספירה העשירית המכונה מלכות היא הנקבה, כאשר כל פעולת הזכר הן נצרכות בכדי ליתן את טיפת הזרע ע"י היסוד בנקבה, בכדי שתתעבר ותוליד וולד. כאשר הזכר נותן את טיפת הזרע בנקבה הטיפה כלולה מתכונות מחשבותיו ומידותיו, וכן הנקבה נותנת את תכונותיה, ומשתיהם יוצא הוולד. אין משמעות לט' הספירות הראשונות אם אין נקבה המקבלת. ענין הולדת וולד משמעותו הולדת מציאות חדשה בעולמו של האדם, הולדת רעיון חדש, מחשבה חדשה, הרגשה חדשה. כל הולדה מותנית בהפעלת פעילות מוחית ופעילות גופנית, אם אין אחד מהם לא תיתכן שום הולדה במציאות. כפי שבענין

אכילה גשמית היא מתחילה בפה שבראש האדם, נטחנת ע"י השיניים ויורדת אל גופו וממשיכה להטחן ע"י הקיבה עד שנספגת בכל אברי גופו ע"י הדם, כך בענין רעיוני הוא מתחיל בראש האדם, ויורד לרגש, ולביצוע מעשי.

פעילות מוחית: ג' הספירות חכמה בינה דעת.

חכמה: האור האלוקי משפיע לאדם חויה כללית, אדם מרגיש הארה בזמן תפילה, בזמן שיעור, באירוע שהשתתף בו כגון חתונה לוויה וכדומה (אבא שנותן את טיפת הזרע).

בינה: האור האלוקי משפיע לאדם כח התבוננות על ההרגשה והחויה שלו, ומתרגם אותה גם להבנות שכליות, מה השי"ת רוצה ממני בגילוי הזה שנתגלה לי? השי"ת קורא לי, השי"ת מגלה לי את גדלותו, את מעורבותו בכללות החיים (אמא שאצלה מתעצב הוולד).

דעת: חיבור בין חכמה ובינה תוצאה: האור האלוקי משפיע לאדם את היכולת להוליד דפוסי התנהגות מוסריים המשתלבים בחיי היום ע"י מה שחוה.

יצירת זעיר אנפין, פנים קטנות, לקיחת האור האלוקי רק לצורך פיתוח המידות המוסריות, ולא סתם לצורך הנאה ותענוג. בזעיר אנפין שש ספירות פרטיות.

פעילות מוסרית (גוף) ע"י פיתוח המידות:

חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד.

חסד: האור האלוקי משפיע לאדם הרגשת אהבה הבאה ע"י פעולות של חסד נתינה וויתור, לדון את השני לכף זכות.

גבורה: האור האלוקי משפיע לאדם הרגשת היראה מפני כבוד השי"ת המובילה להתגברות על כל התאוות היצרים, על כל מה שמעכב את האדם מלהתקשר עם הבורא.

תפארת: ההארה האלוקית פועלת באדם שילוב של חסד וגבורה ענינה התפארות, "ישראל אשר בך אתפאר", כאשר האהבה והיראה ממוזגים ומפרים ומרבים זא"ז.

נצח: האור האלוקי פועל באדם נצחון על החלקים באדם המתנגדים לקדושה, ונצחיות. צריך לזכור שאין אדם לוקח איתו אחר פטירתו לא כסף ולא כבוד, אלא הרכוש האמיתי שלו הוא מה שזכה להשתלם בערכים של אהבה ויראה, סור מרע ועשה טוב, זה רכושו הנצחי.

הוד: האור האלוקי פועל באדם ענין של הודאה ותודה לה' בין בטוב ובין ברע.

יסוד: האור האלוקי פועל באדם ענין של שמירת הברית והקשר עם הבורא, ברית העינים, ברית הלשון, ברית הלב, ברית הערוה. היסוד הוא שילוב של נצח והוד, שילוב בין ההכרח לנצח את הקלקול והרע, המלחמה עם הרע, לבין ההכרח להודות על כל מצב שיש והאחיזה בטוב.

מלכות: האור האלוקי פועל באדם נקבה המקבלת מכל תשע הספירות העליונות, ועי"כ נעשית המלכת השי"ת באדם.

חלוקה לג': חב"ד החלק השכלי, חג"ת החלק הרגשי, נה"י החלק המעשי.

ביאור פרטי בענין פעילות האור של הספירות

כתר

הספירה הראשונה ספירת הכתר, **קוצו של יוד דשם הוי"ה**, מהות המציאות שהיא נסתרת.

מבחי' גוף האדם **גולגולת**.

היא מעין הכתר שעל ראש המלך, כלומר היא המפעילה את כל הכוחות כולן, וענינה רצונו של הבורא להטיב לנבראיו, השפעה ואהבה גמורה המולידה את תכונת הרצון לקבל באדם, את חיפוש המשמעות בחיי האדם, בכדי שיהיה כלי המקבל את האהבה ההיא.

הכתר הוא השראת אור אין סוף בחיי האדם (כנ"ל שיעור א'). בחינה בלתי סופית, דאין סוף והגבלה ברצון הבורא להטיב לנבראיו, אלא הוא רוצה להשפיע לנבראים הטבה ללא סוף. אפילו כשאדם אוכל תפוח, ומברך לה', צריך לדעת שהמקור של התענוג שבתפוח הוא הכתר, ובכך משרה את אור אין סוף באכילתו. האור אין סופי אבל מתקבל בכלים סופיים.

כתר – לשון **כיתור**, כמו הצבא מכתר את העיר, כי רצונו להטיב לנבראיו הוא מכתר את כל המציאות, ומכריחה לבוא להכשרה לקבל את ההטבה. ויש ב' דרכים בדבר: דרך תורה ודרך יסורים. דרך תורה מאפשרת לדבוקים בה להכשיר את עצמם באופן נעים ומהנה ומאיר, עמ"נ ליצור כלים דקבלה לאור האלוקי. בכלים יש להבחין א) השתוקקות לה'. ב) הנכונות ל"ואהבת לרעך כמוך". דרך יסורים היא דרך אשר מובילה את האדם ביסורים שתכליתם לקבוע בתוך הכרת האדם שהעוה"ז אינו שווה, כי מעט התענוג שאדם מרגיש לעומת כל מה שצריך לשלם אינו כדאי, אלא כדאי בעוה"ז לחיות בכדי להדבק בהשי"ת, כאן מונחים הרוחים והתענוג הגדול. אני לדודי ודודי לי.

כתר מלשון **כתר לי זעיר**, חכה לי מעט, הצפיה להתממשות של הנ"ל בעתיד. כי הוויתנו היא בסוד החיכוך, צריכים לצפות לגאולה לתיקון להשתפרות.

הכתר הוא **המאציל** את ט' הספירות שתחתיו. כל הספירות הן מצבים המשתלשלים מתוך רצונו להטיב לנבראיו, הארות אלוקיות המתגלות מתוך רצונו הנ"ל.

שם אהי"ה, שם עתידי, דתתגלה אחדותו יתברך בעתיד.

הכתר הוא **המהות הפנימית** של האדם, רצונו להטיב לנבראיו נמצא בפנימיות נשמתנו, והוא המפעיל מאחורי הקלעים את כל פעולותינו, ואת כל מה שקורה מסביבנו, הכל לצורך ביאתנו להכשרה שנוכל לקבל את הטוב והעונג.

השקט הפנימי המצוי בכל יחידה במציאותה הפנימית ביותר הוא הכתר.

כתר הוא אור היחידה, כאשר הכל מאוחד בפשטות גמורה, כי הפנימיות של כולנו הוא השי"ת והוא מציאות אחידה, את הפילוגים יוצרים רק הגופים, דהיינו הרצונות האנוכיים שבכולנו.

הכתר מכונה גם **עתיק**, מטעם שהוא הגורם הקדמוני המסבב את המציאות שלנו, גם מטעם שנעתק מהשגתנו, דאנו משיגים רק פעולות שלו.

הכתר **אמצעי** בין מאציל לנאצל. כי את המאציל עצמו אדם לא יכול לדעת, זה בלתי אפשרי, אבל מגע עם רצונו להטיב לנבראיו יש לאדם.

אני ואין. מטרה התפשטות וגילוי רצונו להטיב לנבראיו נבחן הכתר לאין, ואחר גילוי נבחן לאני. האדם המוכן לבטל את האני, זוכה לדביקות באין שהוא הכתר, "מאין יבוא עזרי, עזרי מעם הוי"ה עושה שמים וארץ".

אני ראשון ואני אחרון. הכתר של כל מדרגה הוא מלכות דעליון שירדה לתחתון. ולכן הוא בחי' ממוצעת בין עליון לתחתון. הבחינה הממוצעת היא בחינה מופשטת, כמו זרע של אילן שנותנים באדמה והוא נרקב ופושט לגמרי את צורתו הקודמת, זה רע, המצב הקודם נחשב כרע, ואז מתחיל לצמוח אילן חדש. כך כאשר אדם חוטא, נחשב זה לרקבון, פשט את צורתו הקודמת, וצריך כעת ע"י תשובה להמשיך לו מצב חדש. כך ביחסים אנושים, כך במצב הכללי של העולם, מצבים קודמים נרקבים, והם תשתית למצבים טובים יותר. לכן כתוב שמטרה הגאולה העולם יחרב.

הנהגת האדם: לגלות בתוך עצמו את בחי' הכתר - רצון להטיב ולהשפיע תמיד, ענה והסתכלות טובה על כולם, מחשבה טובה שמיעה טובה ועין טובה, לא לתת להכנס באבריו שום דבר שלילי, שום רע או כעס, כי לית שמאלא בהאי עתיקא כלא ימינא.

שיעור מספר 5

חכמה

י' דשם הוי"ה.

בגוף האדם היא **האונה הימנית של המח**. מבחינת שמותיו נקראת שם י"ה.

"חננו מאיתך חכמה בינה ודעת".

חכמה – תובנה כללית, בינה – העמקה בתובנה הכללית, דעת – הקישור לחיי היום יום, העבודה על מידותינו.

*

ההטבה העליונה מתבטאת בחכמה

הכתר שהוא רצון הבורא להטיב לנבראיו מאיר לאדם חכמה, כי ההטבה האמיתית הנספגת כראוי בנשמת האדם היא קנין חכמה. אין לאדם הרגשת שלימות מקנין תענוגים בהמיים או אנושיים, אלא רק מקנין החכמה. בחכמה עצמה יש חיצוניות ופנימיות, יש תענוג מן המידע וההברקות שיש בחכמה, הן בתורה והן במדעים החיצוניים (סיפור עם תלמידי ישיבה משכילים שנהנו ללמוד בשבת מסכת שבת בעיון עם סגריה דלוקה), ויש תענוג מן הבורא המלוּבש בחכמה. כמוֹבן התענוג האמיתי הוא מיצירת הקשר עם הבורא המלוּבש בחכמה. "ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים". חכמה שלימה היא חכמה פנימית והיא נצחית, חכמת בני קדם היא חכמה חיצונית, היא חכמת בני הפילגשים שהיא חכמה של טומאה. "וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת; וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ, בְּעוֹדָנוּ חַי, קִדְמָה, אֶל-אֶרֶץ קְדָם".

קנין החכמה המצוי הוא ע"י לימוד בספר. אבל לא רק, חכמה אינה דוקא פתיחת ספר ולימוד בספר, חכמה יכולה להיות מהתבוננות בציפור עפה, בחתן וכלה ביום חופתם, בגשמים יורדים ומרוים את האדמה, בכל דבר האדם יכול לקלוט חכמה אלוקית, איך הקב"ה מניע את המערכת, ואיך הוא מרמז לו בכל אלו להתקדם ולעבוד על עצמו.

השי"ת מניע את האדם באמצעות חב"ד

השי"ת דוחף את האדם באמצעות חב"ד, ע"י שליחת מחשבות באדם האדם נע. אדם מקבל חב"ד מכל דבר, מנוף נראה באמצע נסיעה, מידיעה בחדשות, מקריאה בתהילים. אבל ידיעה משמעותית היא רק ידיעה כזו שמקשרת את האדם להבורא, וגורמת לו לתזוזות אמיתיות נצחיות בחייו, במעשה בדיבור במחשבה וברצון. ראש

וראשון לדבר הוא לימוד ההלכות בצורה יסודית, שעל ידן האדם לומד חב"ד במעשה דיבור מחשבה ורצון.

החכמה מקנה לאדם את הביטול לבורא. הביטול לבורא מקנה לאדם את החכמה.

כאשר אור ה' מאיר לאדם הארה כללית, כמו ברק שמאיר את החשיכה, ללא שהאדם הזמין וזימן אותו, אז האדם בטל ומבוטל כלפי העליון הפועל בו, חכמה – כח מה, כח הביטול לעליון, הביטול מכונה מה, כמאמר הפסוק "ונחנו מה". כאשר לפתע פתאם מבריקה באדם תובנה מסוימת בדבר אמיתות מציאות הבורא, אמיתות התורה והמצוות, התובנה הזו כובשת את האדם ומוליכה אותו בדרכי חייו.

"והחכמה מאין תימצא", כלומר מהביטול לעליון, הכתר מכונה אין, כי אין תפיסה בו עצמו, אלא רק בכוחותיו המתגלים לתחתונים. "ראשית חכמה יראת ה'", היראה וההתבטלות מקנה לאדם את החכמה, ולהפך החכמה מקנה לאדם התבטלות.

אור החכמה מכיל את כללות אור האלוקות

חכמה נבחנת לאבא מוליד טיפת הזרע. אור החכמה מכיל את כל אור האלוקות בהבזק תמציתי בלתי מוגבל, כמו גרעין של אילן אשר מכיל את כל האילן העתיד לצמוח ממנו, אבל במצב של גרעין זוהי צורה תמציתית. לכן נרמז בי' **דשם הוי"ה** שהיא אות קטנה ותמציתית. החכמה התורתית מכילה את כל המציאות כולה, כל מה שהתפתח ומתפתח הכל כלול כבר בחכמת התורה.

חכמה - כח מ"ה

מ"ה בגמטריא אדם. כח מה, כח של אדם, הכח להדמות לעליון. אור האלוקות המאיר לאדם מוליד את הרצון והשאיפה להדמות לעליון. כי כאשר האדם מרגיש את גדלות המלך, באופן טבעי רוצה לאחוז בו ולא להפרד ממנו, ואת זה אפשר לעשות ע"י שאנו נדמים למלך. החכמה נדמית כדבר שכלי יבש, אבל המגמה היא להחיות

את החכמה, ואז "החכמה תחיה את בעליה", כי מתוך חכמת התורה אדם צריך ללמוד על גודלו של מלך היקום, ולבעור באש של הרצון לחוות אותו.

אור החכמה כולל את כל החכמות

השם חכמה מטעם שאור זה כולל את כל החכמות כולן, באשר כל החכמות נמשכות מאור האלוקות, ולכן החכמה מכונה גם מוחא. בראש ובראשונה חכמת התורה שהיא מכילה את האלוקות בתוכה, היא אוקינוס שלם המקשר את האדם לבוראו, במעשה דיבור מחשבה ורצון.

הנהגת המלך נעשית בחכמה עצומה, באשר הוא מנהיג כל אדם וכל פרט מן הדצח"מ בהתאם לרצונו להטיב. "והחכמה תחיה את בעליה", אור גילוי המלך מחיה את האדם, כי הוא שורש האדם, והאדם נהנה כאשר הוא מחובר לשורשו. "חכמת אדם תאיר פניו", היא אור הפנים של האדם. כי דרך החכמה של התורה האדם מכיר את המלך, בדומה למלך שמראה את אוצרותיו לאדם פשוט, ואת דרכי הנהגותיו, שזה מרומם את האדם הפשוט מאד, וממלא אותו הנאה.

יל"ד שהפיזיקה המתמטיקה המוסיקה וכו', כל המדעים כולם בנויים על חוקים מסוימים, והחוקים הללו נמשכים כולם מן החוקים המיוסדים בעולמות העליונים על ענין השוואת הצורה לבורא יתברך. אולם כנ"ל אם עוסקים בחכמה זו רק באופן חיצוני אין זו חכמה נצחית, אלא חולפת, ורק כאשר מקשרים לבורא נעשית החכמה נצחית. גם הגילויים המדעיים החדשים ביותר בכל התחומים כולם, באים מן העולמות העליונים. יש לדעת שכל התופעות כולן, גם במישור הבטחוני, החברתי, הכלכלי, הכל נמשך ממנו יתברך, דרך חוקיות המתגלה בעולמות העליונים.

להבין את הדברים הללו זו חכמה, מחלה נוגסת, ילד נושר, מטוס מתרסק, להבין מה הקב"ה רוצה לרמוז לנו בכל אלו.

חכמה עילאה וחכמה תתאה

חכמה עילאה היא ההבחנה שאין כלום חוץ מהבורא יתברך. חכמה תתאה משמעותה שהאדם הוא מציאות קיימת אשר מקבלת את כל כוחה וחיותה מהשי"ת,

התפשטות אור זה בכללות העולמות ובכל מצבי האדם, אשר קובעת את מלכות ה' בכללות הבריאה.

הנהגת האדם לאור ספירת החכמה

להשתדל לקנות חכמה והשכלה אלוקית, להתמיד בה, ולהשפיעה אל הדורשים, ועל ידה להחיותם, "והחכמה תחיה את בעליה". החכמה נקראת אבא, כך האדם צריך להיות אב לכל אשר בסביבתו, לרחם על סביבתו, "כולם בחכמה עשית". הקניית החכמה לעם ישראל היא מעשה של חסד, שעל ידו מסוגלים הלבבות הפועמים להתרומם אל השי"ת (הרמ"ק).

בראשית ברא אלקים

אלקים היינו הטבע, בראשית היא החכמה, שבחכמה עצומה ברא הבורא את הטבע הכולל את ד' היסודות, ובחכמה עצומה של התורה יכולים אנו לשנותו. חכמה – כח מה, מם הא שווה אלקים שהוא הטבע, שאנו יכולים לשנותו.

בראשית ברא אלקים סופי תיבות אמת, שע"י חכמת התורה אפשר לבוא לידי חיים אמיתיים.

החכמה נקראת קודש

מטעם שע"י דביקות בחכמה אדם מקדש את עצמו, וכאשר הוא ריקן מחכמה אזי הגוף שולט עליו עם חיי ההבל. הוי"ה בחכמה יסד ארץ, אבא יסד ברתא. רצ"ל אשר הבת שהיא עם ישראל מיוסדת על חכמה.

החכמה נקראת אבא

כי ע"י החכמה יכול אדם לצייר דמות דיוקנו של אביו שבשמים. וכן מן הטעם הנ"ל שהיא כמו טיפת הזרע הבאה מן האבא.

זקן – זה קנה חכמה.

והדרת פני זקן. הזקנה מכובדת מטעם שהיא מייצגת את קנין החכמה. "ואברהם זקן בא בימים, בא נושא לכל הספירות, וה' בירך את אברהם בכל". דמי שיש לו חכמה יש לו הכל (דמ"א).

חכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, מעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת.

החכמה צריכה להוביל למעשים משמעותיים. כללות התו"מ נבחנת למעשים משמעותיים באשר הם מובילים את האדם לקשר עם בורא העולם הגדול והנורא. אם האדם הופך את החכמה לעיקר ואת המעשה לטפל, אין לחכמה ערך. רק באופן ההפוך יש לה ערך. "ראשית חכמה יראת ה'", כאשר האדם מדבר חכמה מתוך יראת הוי"ה, אזי דבריו נשמעים, כי חכמה שלו ספוגה באלוקות.

בינה

ה' דשם הוי"ה.

לשון התבוננות, כאשר האדם מעכל את אור ה' שהאיר לו, ומתחיל להפנים אותו, להבין אותו בעמקות, מה ההארה הזו אומרת לו, איך יתרגם את הענין האלוקי לענין של השפעה ונתינה בחיי היום יום. לכן בבינה יש בחי' הגבלה, דהאדם תוחם את האור האלוקי בתוך הכלים שלו בתוך ההבנות שלו, בניגוד לחכמה שנחשבת עדיין בלתי מוגבלת.

בינה נקראת אמא בעלת הרחם אשר יוצרת את הוולד בעזרת הזרע דאבא. לכן חכמה ובינה נחשבים לזוג זכר ונקבה. ולכן הבינה מכונה בשם נהר היוצא מעדן, דהיינו הארה היוצאת מן החכמה. בינה - בן י"ה, כי ע"י חבורה עם הזכר שהוא חכמה מולידה בנים שהם המידות הטובות והמתוקנות.

בינה היא גם מקור השמחה, דכתוב "**אם הבנים שמחה**", והיא אם המידות שהן בינה, כי כל המידות נמשכות מן הרצון להשפיע דבינה. בינה היא גם סמל למסירות נפש והקרבה עבור הזולת.

בינה הפוכה לחכמה, בעוד חכמה בטלה לעליון, בינה יוצרת כבר פעולה מצד התחתון, פעולת ההתבוננות המביאה אותו להשפעה וחסדים. בעוד חכמה התפשטות ללא הגבלה, בבינה יש הגבלה כנ"ל. בעוד שבחכמה מתגלה אור האלוקות, בבינה אינו מתגלה, מחמת שהבינה פועלת פעולה מצידה, ואינה מאפשרת לעליון להתגלות.

בינה נבחנת גם ל**לב** לעומת החכמה שהיא **מח**. בבינה יש הבחנה של חמישים שערים שהם חמישים דרכי השכלה אלוקית, שעל ידם האדם מגיע לדביקות.

בגוף האדם היא **האונה השמאלית של המח**. מבחי' שמותיו נקראת הוי"ה **בניקוד אלקים**.

הנהגת האדם: חזרה בתשובה. דבינה חזרה בה מן הקבלה, להיות משפיעה.

דעת

משמעותו חיבור, כמ"ש "והאדם ידע את חוה", כאשר האדם מנגיש ומחבר את האור האלוקי המתגלה בהשכלותיו לעולם הרגש שלו, כגון רגשות אהבה ויראה, לעולם עבודת המידות שלו, אשר פועלות בחיי היום יום המעשיים שלו, בעבודתו ובהתייחסותו לחיים ולאנשים סביבו.

נשים דעתן קלה כלומר החיבור בין השכל לרגש נעשה בקלות יותר מאשר אצל גברים.

בגוף האדם מקבילה ל**גזע המח** שנמצא מאחורה באמצע הגולגולת, ומתקשרת לגוף האדם.

תמצית מן השיעורים הקודמים: כתר – רצונו להטיב לנבראיו. מערכת הראש העליונה: חכמה – הארת האור האלוקי באופן כללי, בינה עיבוד המושכל הראשון באופן עמוק ויסודי יותר, דעת – הבאתו לחיי היום יום.

ספירות הזעיר אנפין

ו' דשם הוי"ה. ע"י הדעת מביא האדם את האורות המתנוצצים בו לפעילות רגשית ומעשית, וזה מכונה פנים קטנות, כלומר הבאת פני הבורא לתוך חיינו, אולם הפנים חייבות להיות קטנות ולא גדולות, מטעם שבפנים גדולות יש תענוג אדיר שמשקיע אותנו בקבלה, ואילו פנים קטנות מאפשרות אמונה והשפעה. להלן פירוט שש ספירות של זעיר אנפין:

מערכת מידות עליונה – לב האדם / תוך האדם

חסד – "כי אמרתי עולם חסד יבנה". על הבורא נאמר: "כי חפץ חסד הוא"

יום א' דימי בראשית שנאמר בו יהי אור, דהאור של חיינו הוא החסד. והטעם: מצד שבזה אנו משתווים לשורשינו, ובזמן שהענף מתדמה לשורשו הוא מלא תענוג. משא"כ בזמן שהאדם חי למען קבלה ואהבה עצמית, הוא מתנתק משורשו, ולכן אז הוא מלא אכזבות וחסרונות.

בחינתו של אברהם אבינו, בחי קו ימין, כהן במערכת הישראלית.

אהבה שאין בה שום הגבלות, רצון להשפיע לאחרים כל טוב להעניק לוותר לדון לכף זכות. לאברהם נאמר "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", היינו שצריך להסתלק מכל הטבעים שלו, ולבוא לטבע חדש.

"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", אל תקרי בהבראם אלא באברהם, כי השמים והארץ עומדים על מידת החסד.

בגוף האדם היא יד ימין. היד החזקה המובילה, דזה הקו החזק בחיינו שיוביל אותנו לעבודות השי"ת.

"יומא דאזיל עם כולהו יומין", מתלווה לכל המידות כולן.

נמשכת מן החכמה שבמח, כי החכמה נמשכת מן העליון לתחתון, ללא שאלת התחתון, כך החסד נמשך מן העליון לתחתון ללא שאלת התחתון, וללא שום הגבלה.

נמשלת **למים** היורדים ממקום גבוה למקום נמוך.

זכר, כי הזכר הוא כח השפעה, כמ"ש "זכר חסדו לבית ישראל".

מבחינת שמותיו יתברך נק' שם **א-ל**. "חסד א-ל כל היום". פעולתו התדירה של הבורא היא חסדים. חס-ד', חס השי"ת עלינו (כי חס רחמנא עלן).

חדשים: תשרי / ניסן.

הנהגת האדם: לאהוב את השי"ת ואת בריותיו, לעסוק בצדקה ובנתינה הכנסת כלה ניחום אבלים, הבאת שלום בין אנשים, וכו'. להתמקד בעשיית טובות בין אדם לחבירו. החיים צריכים להיות מושתתים על חסד, במציאות החיים נראים הפוכים, אבל השי"ת מאפשר בחירה לכל אחד ושולט בכל.

*

גבורה – "לָךְ זְרוּעַ עִם גְּבוּרָה תַעֲזֵז יָדְךָ תָרוּם יְמִינְךָ"

יום ב' דימי בראשית, יום שנברא בו הגהינום, כי הוא גילוי הרצונות דקבלה שאם אין להם חסימה ע"פ התורה יוצרים גהינום בחיי האדם.

בחינתו של יצחק אבינו, גילוי הרצון לקבל הנאה ותענוג, דלכן היה צריך לעקידה, בכדי לקשור ולשלוט ולהתגבר על הכלים דקבלה.

בחי' **יראה ופחד** מרוממות הבורא, שהוא הכח המניע המאפשר התגברות על התאוות והיצרים, הוא אשר נותן את הכח להתרחק מן תענוגי האהבה העצמית. בחי' של התרחקות ופרישות. בחינה אשר יוצרת צמצום והגבלה על השפע האלוקי. דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

בחי' **נקבה** "אשה יראת ה'", כי הנקבה שיש בכל אדם היא בחי' הכלי והרצון לקבל שאותו צריך להגביל, ועליו צריך להתגבר ולשלוט.

איזהו גיבור? הכובש את יצרו. איזהו גיבור שבגיבורים? העושה את שונאו אוהבו.

בגוף בחי' **יד שמאל**. במערכת הישראלית לוי.

נבחן גם לאש, מצד התלהטות הרצון לקבל שעליו צריך לשלוט.

שם **אלקים**. הגבורה היא המשך מספירת הבינה, דכפי שספירת הבינה פעלה לעצב ולתחום את ההשכלה של ספירת החכמה, כך הגבורה פועלת לתחום את ההתפשטות של ספירת החסד, שהאור לא יתפשט ללא גבולות, בבחי' "חסד הוא ונכרתו".

חדשים: חשוון / אייר.

הנהגת האדם: לעורר היצרים והתאוות רק לפי רצון ה', ובזה ממתיקם.

הקשר לחנוכה: גבורת החשמונאים נגד היוונים, היכו המעטים את הרבים. מבחינה פנימית הכוונה לכוחות הקדושה שבאדם אשר מסוגלים להכות את כוחות הטומאה שבו בעזרת ה'. הגבורה והחסד כרוכים יחד, כי ברצותם לעשות חסד עם השי"ת, לכן התגברו על האויבים.

*

תפארת - "כתפארת אדם לשבת בית" - להתיישב אצל האדם בצורה השלימה ביותר.

בחינתו השלימה של יעקב אבינו, משא"כ מאברהם יצא ישמעאל, ומיצחק יצא עשו.

תפארת לשון יופי, דהיופי הוא מיזוג בין האהבה והיראה, בין המים והאש, דאם יש אהבה ללא יראה, או יראה ללא אהבה, אין הדבר בריא לאדם, דאהבה ללא יראה זוהי הסחפות קיצונית במערכת הרגשות ללא שום הגבלה, וכן יראה ללא אהבה, זוהי התרחקות ופרישות שאין בה שום צורה של קירוב.

יום שלישי דמעשה בראשית שבו התחילה צמיחת יבולי האדמה, ונכפל בו פעמיים כי טוב.

בגוף האדם היא **עצם הגוף** המחבר בין יד ימין ליד שמאל. הבריוח התיכון שהיה במשכן, המבריוח מן הקצה אל הקצה.

שם הוי"ה או **קודשא בריך הוא**. בחי' "ישראל אשר בכך אתפאר".

מבחי' עבדות ה' זוהי מידה של התפארות שהאדם מפאר ומקלס את השי"ת על כל מה שיש לו, "פארו עלי ופארי עליו", אבל אם מפאר את עצמו זו קליפה. התפארת

נמשכת מן הדעת, דשניהם בקו האמצעי, דכפי שהדעת מחבר את חכמה ובינה שהם זוג, כך התפארת מחבר את חסד וגבורה שהם זוג.

חדשים: כסלו / סיון.

הנהגת האדם: ריבוי עסק התורה, שהתורה היא קו אמצעי, ויזהר שלא יתגאה ע"י תורתו על אף אדם.

*

שיעור מספר 7

מערכת מידות תחתונה – סוף האדם.

נצח – בחי' משה רבינו אשר מנצח את כל אויבי ישראל במלחמה התמידית הנמשכת בכל הדורות, ואתפשטותא דמשה בכל דור ובכל אדם. והנצחון של הקדושה על הטומאה הוא לנצחיות, גם אם נדמה להפך.

משה רבינו נבחן בעצמו **לפנים קטנות**, אשר הן המגע הנצחי של התחתונים עם העליון יתברך. ודוקא הפנים הקטנות מנצחות את הגדולות, מטעם שהן למעלה מן הטבע, משא"כ הפנים הגדולות הן ע"פ הטבע.

משה רבינו: מנהיג העם ע"י אמונה. והאיש משה ענו מכל האדם אשר על פני האדמה, בחי' פנים קטנות.

היפוך **נצח צחן**, באם אין הולכים בדרך הקדושה.

מבחי' גוף האדם נבחן **לרגל ימין. יום רביעי של מעשה בראשית** שאז נבראו המאורות המאירים ברקיע השמים, המאור הגדול והמאור הקטן, והם בחינות נצחיות.

מבחי' שמות הקדושים נק' **צבאות**. יוצא ובא, נכנס ויוצא. כי מדרגה זו אינה נמצאת בקביעות במדרגות הקדושה (נה"י אינם בקביעות).

נצחון זה נמשך מן האהבה של יד ימין (רגל ימין לוקחת מיד ימין), דע"י אהבה אדם יכול לנצח את כל אויביו באופן נצחי.

נצח כמו מנצח בתזמורת שאחראי על שילוב הרמוני של כל הכוחות, כך משה רבינו יודע להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. וכל כל מנהיג בישראל צריך לדעת להלך נגד רוחו של כל אחד.

מבחינת חדשים: **טבת / תמוז**

הנהגת האדם: הרגלים של האדם נבחנו לתמכין דאורייתא, תומכי התורה, כפי שהרגלים תומכות את הגוף, להתרגל לתמוך בתורה, דע"י הדגשת הנצחונות והנצחיות האדם תומך בתורה. וכן בגשמיות ישתדל לתמוך בלומדי התורה בכל דרך שיוכל.

*

הוד – בחי' אהרן הכהן, בחי' של הודאה ותודה לה' על כל דבר שעושה לאדם, גם על דברים שנראים בעיני האדם כקשים ובלתי קבילים, כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי נאום הוי"ה.

בהיפוך אותיות הוד הוא דוה – כואבת ודוויה, אם אדם לא מודה לה', אלא לוקח הכל כמובן מאליו.

מבחי' גוף האדם נבחן **לרגל שמאל**. איך משתלב זה עם תכונתו של אהרן שהוא אוהב שלום ורודף שלום, וכולו הודאה ותודה? תשובה: מי שנמצא במלחמות הוא אוהב שלום.

מבחי' שמות הקדושים נק' **צבאות**. בחי' זו נמשכת מיד שמאל גבורה, דע"י שאדם זוכה להתגבר על אויביו מודה ומשבח להשי"ת. נצח והוד הם זוג, נצחון והודיה הם ב' חצאים של אותה המטבע.

נצח והוד מקור הנבואה.

יום חמישי דימי בראשית, שאז נבראו היצורים הנמוכים, המרמזים על כך שהאדם צריך לנהוג בעצמו נמיכות, דאז מודה על כל דבר, אבל בעל גאווה סבור שמגיע לו הכל. אדם שהוא שפל רוח מוקף כולו שלום.

מבחינת החדשים **שבט / אב**

הנהגת האדם: ע"י שמודה לה' על כל גירסה קלה של תורה תומך בתורה, כי ההודאה מביאה שמחה והכרה בשלימות התורה. וכן צריך להודות לה' על המצוות

ועל התפילה, ועל כל קשר קל עמו יתברך. ובודאי שצריך להודות על כל הדברים הגשמיים שה' השפיע לאדם.

*

יטו – בחי' יוסף הצדיק אשר היה שומר הברית כידוע מן הסיפור עם אשת פוטיפר. לא נטר איבה לאנשים שמכרו אותו. "אלקים חשבה לטובה להחיות עם רב".

מבחי' גופנית הוא **אות ברית קודש**, אשר מאגד בתוכו את תמצית כל חמשת בחינות חג"ת נו"ה ומשפיע אותם אל הנקבה, בכדי להטמיע בה את זרע התמצית הזו, ולפעול בה הופעת וולד.

סדר הסרת העורלה נעשה ביסוד, מטעם שהקליפות והכוחות החיצונים נדבקים בו, עמ"נ לגזול ממנו את השפע.

היסוד עומד כולו להשפעה, ואין בו קבלה כלל, לכן בחי' הצדיק נמשכת ממנו.

היסוד הוא **קו אמצעי** בין הנצח לבין ההוד, בין ערך הנצחון לנצח את אויבי המלך לבין ערך ההודאה למלך בכל זמן ובכל מצב, כפי שהת"ת הוא קו אמצעי בין החסד והגבורה.

מבחי' שמותיו יתברך נק' **שדי**. שאמר לעולמו די, דהוא מגביל את השפע המושפע לתחתונים שיושפע באופן שהקליפות לא תקבלנה כח מהשפעה זו.

מבחינת החודשים אדר / אלול

הנהגת האדם: לשמור פיו ולשונו מניבול, לשמור אות ברית קודש להשתמש בו בטהרה.

איסור נשג"ז – נידה שפחה גויה זונה, איסור אשת איש, איסור הומואיזם ולסביות, גם אם יש נטיות מולדות הן פסולות, כמו נטיה מולדת לאלימות.

יום שישי דימי בראשית, שאז נבראו החיות והאדם, זכר ונקבה בראם, משפיע ומקבל.

*

מלכות – הספירה האחרונה בכל מערכת, בה נמצא עצם הרצון לקבל הנאה ותענוג, ולכן בה עיקר קבלת עול מלכות שמים, המובילה להשגת כל ט' הספירות העליונות

ממנה. כאשר האדם מכיר בעצם הרצון לקבל שיש בו, ומקבל על עצמו עול מלכות שמים זוכה להשיג בעיקר את אור החכמה, לכן ספירה זו מכונה **חכמה תתאה**.

דוד המלך מהווה מרכבה לספירה זו, לכן אמרו חז"ל שלדוד המלך אין חיים כלל, עד שכל אחד מן האבות היה צריך לתת לו חיים. נמשל: לרצון לקבל עמ"נ לקבל אין חיים, אלא צריך לקבל חיים מט' הספירות שמעליו.

לדוד המלך היו הרבה שונאים רדיפות ומלחמות, וכל זאת מטעם שכאשר האדם רוצה לקבל עול מלכות שמים יש עליו מלחמות מבית ומחוץ.

ה' תתאה דשם הוי"ה, מטעם התמזגותה עם מדת הרחמים דבינה, לכן קיבלה את אותה האות שקיבלה הבינה.

המלכות של כל מדרגה מהווה חומר יסודי לכתר של מדרגה הבאה, כך שמלכות דעליון נעשית כתר לתחתון עד סוף כל העולמות, עד שמלכות דעשיה מתלבשת בנשמות שבעולם הזה. וכל זה מותנה בעבודה נגד הרצון לקבל במוחא ובליבא, שהיא אשר מקנה לאדם את המעבר לראש המדרגה הבאה בסולם.

המלכות גם מכונה שכינה, כי מאספת את אור השוכן שהוא יסוד ומשפעתו לדרי מטה.

המלכות היא סוד הנהגת השי"ת בעולם הזה. ובאם התחתונים זכאים מזדווגת עם היסוד פנים בפנים משפעת להם את אור ה', ובאם אינם זכאים מונעת מהם את אור ה', ונמצאת עם היסוד במצב של אחור באחור, ואז נעשה מצב של גלות בתחתונים.

שם **אדני**, דהיא מגלה את אדנות השי"ת בתחתונים בזמן שהאדם מקבל על עצמו עול מלכות שמים.

יום שבת קודש דמעשה בראשית, דהרצון לקבל הוא תכלית הכל, שבו תתגלנה כל התכונות הקודמות דששת ימי המעשה.

הנהגת האדם: לדעת שהוא עני ואין לו כלום, דכל מה שיש לו מהשי"ת, ברצותו מרחיב וברצותו מקצר, כך גם המלכות אין לה דבר מעצמה, אלא רק מה שמקבלת מן העליונים.

– ד' בחינות דאור ישר

הריון ולידה של הנברא מן הבורא

הסבר רגיל על התהליך. חו"ב תו"מ. בחי"א בחי"ב בחי"ג בחי"ד.

הכללים: אין אדם משתוקק למה שלא הכיר.

אין אדם משתוקק למה שיש לו ממילא.

התפשטות האור והסתלקותו עושים את הכלי רצוי לתפקידו.

כל התפשטות אור ה' לתחתונים בכל מקום ובכל מדרגה נעשית באופן הזה.

הספירות תכנית התפשטות האור מן הבורא אל הנבראים, לפי התכונות הנ"ל, ובכל פעם שהנברא משווה צורתו, אל אחד מן הספירות מקבל משם את האור.

רמח"ל: הספירות - מחברת צינורות אשר ממשיכים השפע מן המאציל אל הנאצל בכדי לתקנו מפגם הבושה. עיקר תכונתם מיזוג החסד הדין והרחמים. חסד משפיע בהרווחה, דין הוא מונע וסותם, רחמים מידה ממוצעת.

האדם בתבנית העולם והעולם בתבנית האדם, מקושרים אלו באלו. העולם אדם גדול, האדם עולם קטן.

פעולות ה' פועלות מציאויות גשמיות, ואברי האדם, ולכן נקראות ע"ש פעולתן.

חסד – מים קרים ולחים.

דין – אש חם ויבש

רחמים – אויר חם ולח

עפר חומר כללי המשתתף עם כולם, והכללי הוא השכינה.

דוגמאות מהחיים.

עבודת ה': חכמה – אור אלוקות שמאיר לאדם. בינה – קבלות טובות שמקבל על עצמו. ז"א – השתוקקות לאור ה' באופן שיזין את הקבלות שלו. מלכות – השתוקקות לאור ה' מצד עצמה, ללא קשר לקבלות שלו.

עונות השנה: סתו – חודש החגים המאירים לאדם מצד אתערותא דלעילא (חכמה). חורף – הסתלקות האורות כולם, חשיכה והסתר ועבודת האמונה (בינה). אביב – אור ה' חוזר להאיר בצורה מועילה (ז"א קו אמצעי). קיץ – השמש מאירה במלוא תוקפה ושורפת את הכל (מלכות).

גידול האדם: חכמה – עובר במעי אמו. בינה – לידה ופעולה מצד התחתון. ז"א – בכי שרוצה את ההכרח. מלכות – רוצה מעבר להכרח.

סדר פעולות: כל פעולה מתחילה במחשבה כללית שהיא חכמה, שנופלת במח האדם מצד אתערותא דלעילא. אח"כ בינה התעוררות של התחתון חשיבה מעמיקה יותר. ז"א – תכנון המימוש ושרטוט על נייר. מלכות – ביצוע בפועל.

שיעור מספר 9

העולמות

ד' בחינות דאו"י חזרה. ד' בחינות אלו מצויות במחשבתו יתברך המכונה אין סוף. במלכות דאין סוף נעשה הצמצום, ההחלטה המוחלטת שלא לקבל עמ"נ לקבל. משם הנשמה מתפשטת אל העולמות.

אדם קדמון כתר, קוצו של יוד, עולם המייצג את רצון הבורא להטיב לנבראיו.

אצילות חכמה, כלי זך לגמרי, שוה לאור, לא יגורך רע, תורה דאצילות אין בה שלילי, כולה טוב, אין בה פסול וטמא, אלא הכל כשר, כל הרשעים והמצבים הטמאים מתגלים כטובים. אהבת ה' הנצחית לגבי כל העולם כולו. איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, כאשר הנשמה באה מאין סוף לאצילות אינה נקראת עדיין נשמה, דשם זה מורה על נברא נפרד. הסיפור על רבי זושא, ורבי אהרן מבעלז זי"ע.

בריאה בינה, רובה טוב ומיעוטה רע, "חפץ חסד הוא", תשובה מאהבה, אהבה שאינה תלויה בדבר. כאשר הנשמה באה לעולם זה נקראת נשמה, שכבר נפרדה מעצמותו יתברך, בהיות הכלי מרגיש את הקבלה שלו, ולכן רוצה רק להשפיע. אדם

מרגיש את אהבת השי"ת אליו בשלימות, ומשיג שכל מצביו לטובתו, אבל עדיין אינו משיג זאת לגבי כל העולם כולו.

יצירה ז"א, בינוני, חציו טוב וחציו רע, מטעם שהוא קו אמצעי, שחצי משתמש בחסדים וחצי בחכמה. פקיחת עינים בתורה, השגת שכר ועונש, מטעם שתורה היא קו אמצעי. תשובה מיראה, מטעם שיש יראה שמא אור גדלות השי"ת יסתלק, אהבה התלויה בדבר, באור גדלות ה'. כאשר הנשמה באה לעולם זה כבר מעורב בה מעט הרצון לקבל. חצי חצי מטעם שעד השגת שכר ועונש אדם הרשיע את הבורא, מהשגת שכר ועונש הוא מצדיק את הבורא, כי משיג שכל העונשים היו לטובתו.

עשיה מלכות, רובו רע, ומיעוטו טוב, ומיעוט הטוב אינו ניכר, שליטת הרצון לקבל. כאן מתחיל האדם את דרכו, וצריך לטפס ממטה למעלה. תחילת הדרך היא רצון לקבל עמ"נ לקבל במיטבו. ולכן אין הרגשה כלל של מציאות הבורא, אין הרגשה של תרי"ג מיני אורות שרוצה השי"ת להעניק לנו, אלא יש הסתר בתוך הסתר, או הסתר אחד. כאשר הנשמה באה לעולם זה רוכשת את הרצון לקבל הגדול, המפריד את הנשמה מן הבורא להיות רשות נפרדת. האדם מתנדנד בין קשר עם הבורא לבין חילוניות, בין אמונה בבורא לבין הרשעה של הבורא מחמת כל הסבל שסובל.

עשיה – הסתרה, עבודת האמונה. פקיחת עינים בתורה – יצירה, בריאה – סילוק המתנה לבחון את האדם אם דבוק במתנה או בנותן המתנה. אצילות – החזרת המתנה.

סיכום: אנחנו נמצאים בעשיה בשליטת הרצון לקבל עמ"נ לקבל, לכן צריכים לעבוד באמונה ובהשפעה. אח"כ כל השאר. אליבא דאמת כל עולם וכל מצב כולל את העולמות האחרים. התכללות הספירות זו מזו מטעם שהשי"ת נמצא בכל קטע בבריאה, ואין מדובר על השי"ת לכשלעצמו, אלא על מה שהנברא משיג אותו, לפיכך יש שם הוי"ה בכל מצב ובכל נושא בבריאה.

הגדר להבדיל בין גשמיות לרוחניות, גשמיות: כל שיש בו הרצון לקבל הגדול, רוחניות כל שהרצון לקבל בו ממועט. הדעה הרווחת היא המוחשי והאינו מוחשי.

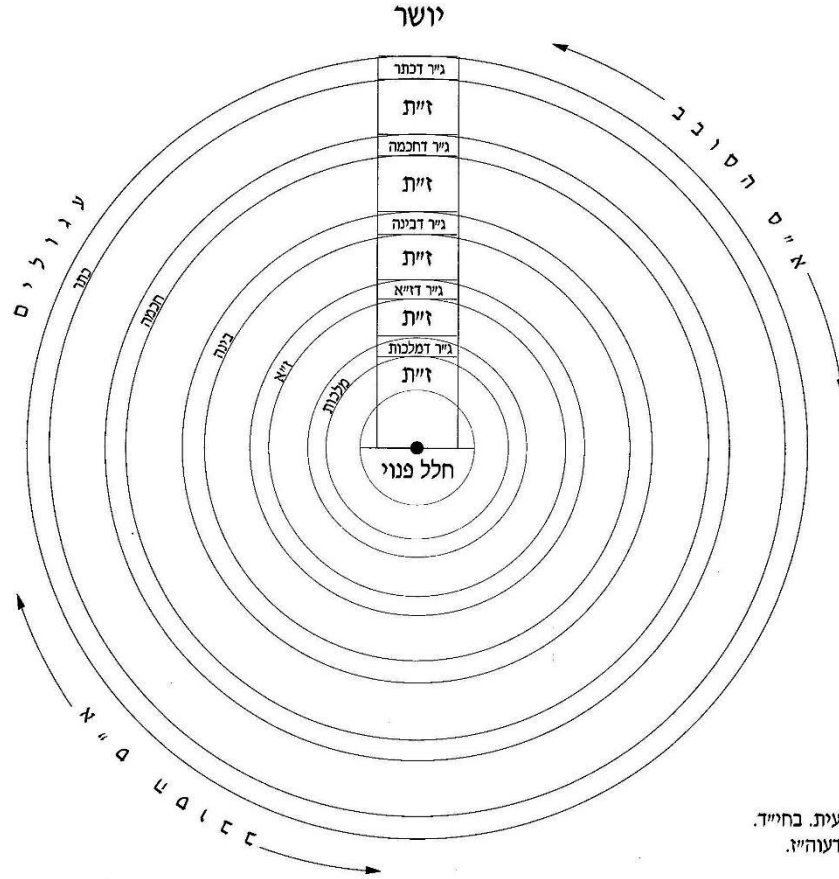
אבי"ע דקליפות כנגד העולמות דקדושה.

עגולים ויושר

- 1) אין סוף: מצב של רצונו להטיב לנבראיו, תכניתו של הבורא - ד' הבחינות מתפשטות, מתגלה בחי' המלכות שהיא הנברא, ומקבלת את כללות האור.
- 2) ד' הבחינות - מטרת הבריאה (חכמה), תיקון הבריאה (בינה), שילוב (ז"א), ומלכות המקבלתם.
- 3) צמצום, החלטה של הנברא להפסיק לקבל באופן הזה, ויתור על כלל אור האלוקות עמ"נ לתקן השפעה והשוואת הצורה.
- 4) העגולים, נשארות כל הבחינות ריקות לגמרי ללא אור, ונמשלות לעגולים, מטעם שאין שם שום הבחן של חשיבות בין הספירות. הבחני החשיבות ניכרים מאוחר יותר כאשר הרצון לקבל אסור לשימוש, אבל הצמצום נעשה מתוך בחירת התחנות, וממילא אין שם הבחני חשיבות. בין מצב שלם של מחשבת הבורא לבין מצב של מערכת המתנהלת ע"פ עבודת התחנות, יש מצב של חסרון מוחלט, בדומה לחורבן העולם כאשר יצטרך לעבור ממערכת של אהבה עצמית למערכת של אהבת הזולת.
- 5) העגולים שורש כל החסרונות במציאות. כל החסרונות אפילו הנמוכים ביותר מושרשים במצב שבו הכלים נתוקנו מן האור האלוקי המירבי. אלא שאין האדם יודע ליחס את חסרונותיו לשורשם.
- 6) המשכת האור מחדש עמ"נ לקבלו באופן אחר. המשל של האורח ובעל הבית. הסבר המושג זווג דהכאה – חיבור שבא ע"י הכאה, דוגמא מכדור הארץ כח משיכה וכח דחיה בבת אחת תואמים.
- 7) העבודה נעשית בה' בחינות של עביות ממטה למעלה ברוחניות: א) הרצון להשפיע וההתבטלות לעליון שהוא עביות דשורש. ב) גילוי אור ה' – חכמה המגלה את הרצון לקבל באופן חלש. ג) הרצון לקבל את אור החסדים בינה. ד) הרצון לקבל גילוי אלוקות עליונה המכונה חיה. ה) הרצון לקבל את גילוי האלוקות המירבי המכונה אור היחידה.
- 8) העבודה נעשית בה' בחינות עביות ממטה למעלה בגשמיות: א) רצון לקבל הנאה ותענוג ממנוחה וחוסר מעש. ב) מתאוות בהמיות. ג) מתאוות אנושיות כבוד וממשלה. ד) מושכלות. ה) אור השי"ת בעצמו.
- 9) הסבר המושגים אור ישר, אור חוזר. ראש תוך וסוף. תיכנון של סור מרע ועשה טוב, וביצוע.
- 10) דוגמאות מהחיים. דברים אסורים צריכים לדחות לגמרי. דברים מותרים צריך לדחות כל הדברים שהם בגדר מותרות. ואז לקבלם בשבת עמ"נ להשפיע נחת רוח להבורא. האם אנחנו יכולים, בעולמות העליונים יכולים מטעם שהם זכים, האם המקבל עמ"נ לקבל בעולם הזה יכול? העקרון הוא מסך המבוסס על יראה, אדם צריך להוכיח את עצמו שהוא משועבד לבורא, ורוצה להשפיע לבורא, ולכן מתרחק מדברים שליליים. אכילה מיותרת, הסתכלות על נשים, פורנוגרפיה, דיבורים רעים, קטטות במשפחה, בלימת הפה בשעת מריבה וכו'. ע"כ אדם משיג קירבת הבורא, ומשיג אהבת הבורא במידת מה, ויכול לכלכל מעשיו בצורה חיובית של קירבה גם כן, לא רק התרחקות.
- 11) ממטה למעלה: קודם הנהגה של קו שיש בו שכר ועונש, ואח"כ הנהגה של עיגולים, דהיינו השגה שבעצם הכל שלם ע"י השגחת הבורא יתברך. בראש של הקו יש עיגול, נמצא בכל מדרגה יש שכר ועונש והשגחה פרטית.

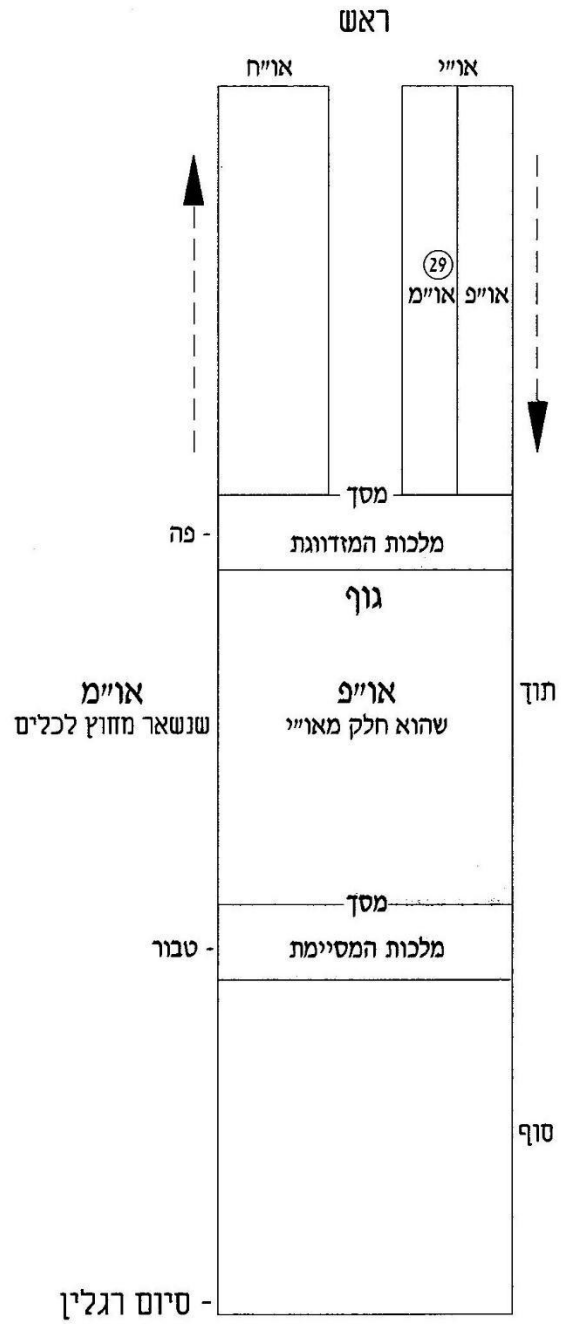
שרטוטים:

אור ברוך - ציור א'

- נקודה אמצעית. בחייד.
- נקודה דעוה"ז.

אור ברוך - ציור ד'

אור ברוך - ציור ז'

אוי"י או"ח

חב"ד	מלכות ז"א בינה חכמה כתר	כתר חכמה בינה ז"א מלכות	ראש
	מסך פה-מלכות דראש		
חגי"ת	כתר חכמה בינה ז"א מלכות	טבור	תוך גוף
	כתר חכמה בינה ז"א מלכות		
נה"י	סיום רגלין מקום חלל הפנוי	סוף	

ערך הפוך בין אורות לכלים

סיכום שיעור שעבר: תבנית הספירות כח"ב תו"מ.

תבנית מערכת הקדושה: זווג דהכאה, או"י ואו"ח, משל האורח ובעה"ב, רת"ס.

הנושא היום העקרון של ערך הפוך בין כלים לאורות.

כלל: בכלים העליונים נגדלים מתחילה, באורות התחתונים נגדלים מתחילה.

משמעות הדבר שכל התרחשות מתרחשת באופן הדרגתי, מן הקל אל הכבד, והופעת האור היא בהתאם.

בגשמיות לפום צערא אגרא, אדם משקיע שנים מחייו ולומד רפואה השכר בהתאם.

ברוחניות הטירחה ללכת נגד הטבע, יגיעה של השפעה ואמונה. לעתיד לבוא כל צדיק נכזה מחופתו של חבירו. כל קושי בחיינו דורש התגברות ויחודו עם הבורא, בין זהו קושי חושני, בין זהו קושי נפשי פסיכולוגי, על הכל אנו צריכים להתגבר וליחד את הכל לבורא, ולהכניע את מצבינו אליו.

מאדמו"ר זצ"ל ה' מצבים: ק"ש, שאר התפילה, לימוד תורה, משפחה, רחוב.

סולם הדורות, אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם וכו', יגיעה קלה בדור זה שווה הרבה יגיעות בדור קודם, ומאירה יותר בכל העולמות.

בין הערכים הבאים יש הפכיות: בורא נברא, או"י או"ח, אורות כלים, הלבשה המשכה, נשמה גוף, יצר טוב יצר רע, נפש אלוקית נפש בהמית.

העולמות הפרצופים הספירות הכל בנוי לפי העקרון של ערך הפוך בין כלים לאורות.

כאשר הנאצל עובד עם הרצון דכתר מגיע לו רק אור הנפש. הרצון דכתר כולו השפעה, בחי' ביטול לעליון. תיקון דומם דקדושה, אור כללי בתו"מ.

כאשר הנאצל עובד עם הרצון דחכמה ממשיך אור הרוח. הרצון דחכמה הוא כבר רצון לקבל, אבל עדיין לא מפותח. אור פרטי בכל מצוה.

כלל: האור הגדול מאיר בכלי הזך יותר מטעם השתוות הצורה.

כאשר הנאצל עובד עם הרצון דבינה ממשיך אור הנשמה. הרצון דבינה רצון לקבל יותר מורגש, עד כדי כך שמפסיק לקבל ועוסק בהשפעה. השגת טעמי תורה ומצוות.

כאשר הנאצל עובד עם הרצון דז"א ממשיך אור החיה. הרצון דז"א כבר השתוקקות לאור אחר שנפרד ממנו. כל מצוה נהפכת להיות עולם בפני עצמה.

כאשר הנאצל עובד עם הרצון דמלכות ממשיך אור היחידה. הרצון דמלכות הוא הרצון לקבל המירבי. אור היחידה מגלה את יחודו יתברך בכל המציאות כולה.

כמו ילד שמתחיל להתפתח באופן הדרגתי עד שנעשה מבוגר עצמאי וכשיר למהלכים בחיים, כך אנחנו בדרכי הקדושה, צריכים ללכת מן הקל אל הכבד. אדם חילוני שחוזר בתשובה צריך לעשות זאת בהדרגה, מן הקל אל הכבד, בכדי להבטיח שהתהליך יהיה בריא, כך אדם חרדי שמקיים כבר תו"מ, וצריך לעשות תשובה מבחי' פנימית על הרצונות שלו, צריך לעשות זאת בצורה הדרגתית.

ככל שאדם יכול לסבול חושך יותר גדול, כך ישיג אור יותר גדול, כי החושך מכין את האור, וזהו "אחר הדברים האלה (שמרדכי הציל את המלך מעצת בגתן ותרש) גידל המלך את המן", כלומר השי"ת מגדל את החושך בלב אדם, המן רוצה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, כל דבר ששייך ליהדות, האנטישמיות היא דבר ישן נושן, ואח"כ ונהפוך הוא. ע"י תשובה מאהבה שעשו באדר, ודביקותם בה' בתנאים הקשים ביותר זכו להצלה.

ולכן משנכנס אדם מרבים בשמחה, דככל שהחושך גדול יותר השמחה גדולה יותר. כפי שאלול הוא הכנה לתשרי, כך אדר הוא הכנה לגאולת מצרים. וההכנה היא ע"י השמחה הגדולה שיש בהכלת החושך וביאת האור. מזל אדר הוא דגים, הדגים מרמזים על פריה ורביה, ועל כיסוי מעין הרע, כי שמחת אדר מביאה את הכל.

כל המועדים עתידים להתבטל חוץ מפורים, כי בו מאיר האור הגדול של גמר התיקון, ולכן השמחה בו גדולה. כמו יולדת עם כל קשיי הלידה אח"כ מביאה חיים חדשים לעולם ואור גדול, כך כל הרפתקאותינו וחשכותינו מביאים אור גדול.

כתוב בספר היצירה על חודש אדר, "המליך אות ק' בשחוק". הזוהר הקדוש מתאר את ההבדל בין שתי האותיות, "אשת חיל, הרשימה והאות שלה הוא אות ה' וכך ראוי לה. אשת זנונים, הרשימה והאות שלה היא צריכה להיות כעין זה דהיינו ה', אבל לא נתתקנה להיות כך, ואות שלה הוא ק', כי האות שלה נתתקנה בתקון של אות ה', כמו הקוף אצל בני אדם, שהולך אחר בני אדם להדמות להם ואינו מתוקן לעשות זה" (זוהר הסולם תרומה תי"ג).

וכן בגאולת מצרים כאשר הגיעו לחושך של מ"ט שערי טומאה, עד "ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה". "ואני הקשיתי את לב פרעה ואת לב עבדיו", פעמים רבות החיים נעשים קשים ובלתי נסבלים, ואם אנו עומדים באמונתנו ולא זזים מהבורא, נרויח קירבת הבורא יותר גדולה ממה שהורגלנו.

ערך הפוך בין כלים ואורות						
אורות					כלים	מצבים
מצב ה'	מצב ד'	מצב ג'	מצב ב'	מצב א'		
יחידה	חיה	נשמה	רוח	נפש	כתר	קריאת שמע
חיה	נשמה	רוח	נפש		חכמה	שאר התפילה
נשמה	רוח	נפש			בינה	לימוד תורה
רוח	נפש				ז"א	משפחה
נפש					מלכות	רחוב

שיעור מספר 12

סיכום שיעור שעבר

תבנית הספירות כח"ב תו"מ.

תבנית מערכת הקדושה: זווג דהכאה, או"י ואו"ח, משל האורח ובעה"ב, רת"ס.

ערך הפוך בין כלים לאורות, בכלים העליונים נגדלים מתחילה ובאורות התחתונים נגדלים מתחילה.

*

כל מערכת העולמות יוצאת ע"פ זווג דהכאה,

עולם העשייה הוא העולם הנמוך ביותר, מקום שבו הרצון לקבל שולט ביותר, ולכן יש הסתרת פני ה', וכל עבודתנו היא על האמונה. אור הנפש. בחי"ש.

עולם היצירה תשובה מיראה אור הרוח – חסדים בהארת חכמה. בחי"א.
עולם הבריאה תשובה מאהבה אור הנשמה – חסדים והשפעה גמורה.
בחי"ב.
עולם האצילות – אהבת ה' הנצחית אור החיה, גילוי המלך. בחי"ג.
עולם א"ק – אור היחידה אחד יחיד ומיוחד. בחי"ד.
בכל עולם יש ה' פרצופים שיוצאים ברת"ס לפי אותו עקרון של זווג
דהכאה.
העולמות מתפשטים ממעלה למטה, מה הגורם ליציאת מדרגות חדשות?

*

אור פנימי ואור מקיף בעולמות העליונים

או"פ מוחשי ומאיר בפנימיות האדם, אור מקיף הארה רחוקה. האו"פ
מאיר לפי העבודה של האדם (כל היותר עב יותר חשוב), האו"מ מאיר ללא
שום הגבלה בכל הבחינות (כל היותר זך יותר חשוב).

כל מדרגה ברוחניות סופה להסתלק בכדי להוליד מדרגה חדשה. אמנם
אין העדר ברוחניות, הכל נרשם בנצחיות, אבל כלפי הנברא המדרגה
איננה מופיעה. ממש כמו אדם, שסופו להסתלק, ולהותיר מקום לנשמות
חדשות לפעול. ובאמת אין הנשמה מסתלקת, כי אין העדר ברוחניות, אלא
שאינה מגולה בעוה"ז.

אור פנימי ואור מקיף, הביטוש שלהם מוביל להסתלקות.

כל תענוג שמקבלים מושך תענוג גדול יותר.

בקדושה התירוץ הוא השפעה גדולה יותר.

הביטוש הוא סביב הנקודה האם להשאר באור קטן בקדושה, או להמשיך אור גדול עמ"נ להשפיע נחת רוח ליוצרו.

בגשמיות ג"כ אדם לוקח תענוג במינון מועיל, אבל הגוף מושך לקחת יותר מן התענוג, גם אם החליט את המינון המדויק שאותו יקח, ואת דרך הפעולה שבה יפעל, מ"מ כאשר הוא כבר בתוך המצב, התענוג מושך אותו יותר. ואז לפעמים אין ברירה, אלא הוא צריך להסתלק לגמרי מקבלת התענוג, ולא לקחת אפילו את המינון הנמוך.

ההבדל בין קדושה לטומאה הוא שבטומאה ההמשכה היתרה מנצחת דוגמת החטא דאדה"ר, שגרמה לשבירת כל הכלים. ואילו בקדושה כאשר הנברא חש את הסכנה מסלק את עצמו מן הסכנה, וממילא הכלים אינם נשברים. וזהו ענין גדרים וסייגים שיש בקדושה, להרחיק את האדם מן העבירה, לכן גם דברים מותרים אם הם עלולים להוביל את האדם לדברים אסורים נאסרים על האדם.

ביטוש פנימי ומקיף גורם לגילוי הויות הכלים, כי הכלים נשארים ללא אור, וממילא חסרונותיהם מגולים, ואז נאלצים להמשיך מדרגה חדשה.

בעולמינו

תורת חב"ד

אור מצומצם ומוגבל, המתלבש ומתישב בפנימיותו של מקבל האור.

הוא אור אלקי הבא בהגדרה והגבלה, שנמשך בבחינת יושר והדרגה, מלמעלה למטה - [חב"ד חג"ת נה"י](#), ונכנס, מתלבש ומתיישב בהכלים - בפנימיותם, ועל ידי זה שמאיר לכל עולם לפי ערכו, בבחינת [ממלא כל עלמין](#).

ונקראים כך על שם שהספירות יורדות מעילה לעילה וממדריגה למדריגה על-ידי צמצומים רבים ועצומים מינים ממינים שונים כמבואר בספר עץ-חיים. ועל ידי צמצום וירידה זו נעשים האורות מוגבלים, והנבראים מקבלים אותם בפנימיותם, ומרגישים אותם - כל נברא לפי ערכו, ולפיכך נקרא אור פנימי, ונקרא גם בשם ממלא כל עלמין, שמחיה בפנימיות את כל הנבראים.

ולהבדיל מאור מקיף, הנקרא סובב כל עלמין, שהוא בבחינת אין-סוף.

אור מקיף - כל אור אלקי המאיר לעולמות או לכלים או לכל נברא שהוא, שאינם יכולים לקבל את האור בפנימיותם והרגשתם, מצד היותו גדול ומופשט מהם, נקרא האור בחינת מקיף ביחס אליהם. והיינו שהוא מעל ומעבר ליכולת השגתם.

עיקרו של אור מקיף הוא אור אין סוף הבלתי בעל גבול.

אור אין-סוף ברוך הוא מבחינת סובב כל עלמין, הוא אור אלקי הבלתי בעל-גבול, ולכן אין הנבראים המוגבלים יכולים לקבל - להרגיש ולחוש בפנימיותם את האור, והוא מקיף בעצם.

אור פנימי הוא מה שמאיר בתוך הדעת והכלים הטבעיים של האדם. אור מקיף הוא בחי' אור האמונה המקיף לאדם מסביב, ולא בתוך כליו הפנימיים, אלא למעלה מהדעת.

ושלושה ענינים בזה:

א) היותו סובב כל עלמין. ואין הכונה סובב ומקיף מלמעלה ח"ו, שהרי אינו בגדר מקום ח"ו, שאינו מוגבל בשום הגבלה שהיא, ולית אתר פנוי מני' (אין מקום פנוי ממנו), ונמצא למטה כמו למעלה, בתוך הנבראים, מחוץ להם ובעצם היותם.

יתר על כן, האור אף נמשך ופועל בהם, שהרי הוא "מקיף" אותם כביכול, ו"הקפה" זו היא פעולת ההתייחסות אל ה"מוקפים", ואדרבה - גורם להם פעולה עצומה בעינים, ופעולתו בנבראים היא עקרונית ביותר, והיא, **שכל עצם התהוותם מאין ליש על ידי אור** **הממלא כל עלמין** - בא מכוחו של האור הסובב כל עלמין. פירוש: ע"י אור האמונה זוכים להרגיש בתוך הדעת, כמו שאמרו חז"ל: בשכר ויסתר משה פניו כי ירא מהביט, זכה לתמונת ה' יביט.

מכל מקום נקרא "סובב כל עלמין" משום שהוא **בהעלם ואינו נרגש**. כי האמונה היא מחוץ לכלים הטבעיים של האדם, ויחסית לכלים הטבעיים של האדם נחשבת מציאות הבורא באופן של אמונה לנעלמת.

ופירוש - סובב כל עלמין, סובב ומקיף את השגת - תחושת והרגשת הנבראים, וזאת בגלל עליונותו והיותו מופשט בבחינת בלי-גבול. ואכן האמונה היא ממש ללא גבול.

ב) להיותו סובב כל עלמין, הרי הוא בבחינת **עיגול** כביכול, להורות שאף על פי שלית אתר פנוי מני' כנ"ל, מכל מקום הוא נקרא בדרך **משל** כמו "עיגול", וזאת על שם שה"עיגול" אין לו התחלה ואין לו סוף, כך גם אור זה אינו בגדר גבול ח"ו - אין לו התחלה ואין לו סוף, ולכן מקיף ה"ראש" וה"רגל" כאחד, במדריגה העליונה ובמדריגה התחתונה בשוה. והיינו שנמצא גם ברגל כמו שנמצא בראש. ועם זה - אינו מורגש ואינו מתגלה בראש, כמו שאינו מורגש ברגל.

ואף על פי כן, הארה מאור המקיף זורחת בתוך הכלי, שהרי "**המקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ**" כמבואר ענינו בתורת החסידות. אבל גם זה בהעלם, שאינו מאיר בתוך הכלי בבחינת פנימיות וגילוי.

ג) האור המקיף בחינת סובב כל עלמין, מהוה שמירה לאור הפנימי. כי האור פנימי להיותו מלובש בכלי, הרי עלול להפגם ח"ו על ידי פגם בכלי, ולכן המקיף שומר עליו, כי אור המקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ, והמקיף גם מסמא עיני [החיצונים](#) מחמת גדלותו, נמצא שעל ידי המקיף אין החיצונים יכולים להתקרב אל הפנימי.

פירוש: אור האמונה מזכך את הכלים הפנימיים, כי הכלים הפנימיים בנוים על הדעת של האדם, ואור האמונה הוא הרבה יותר גדול, לכן גורם לכלים הפנימיים זיכוך והתעלות ושמירה בהיותם בצל האמונה, ועי"כ נשמרים מן הקליפות.

אור מקיף ואור פנימי / ברסלב גבירצמן.

נגענו בפרק הקודם בעניין 'אור המקיף'. כעת נעשה צעד נוסף בהבהרת הקשר שבין פנימי למקיף. כאמור, האור הרוחני מתחלק לשני הבחנות, מקיף ופנימי. החילוק הזה קיים גם בעולמות עליונים מאוד, וגם באדם כאן בעולם.

מה נחשב עבורנו מקיף, ומה ייחשב לפנימי?

מקיף, כשמו כן הוא – האור בטרם היכנסו אל הכלי. ובאדם זו הרוחניות המסובבת אותו אך עדיין אינה שוכנת בו, דהיינו קיימת בכוח אך לא בפועל. לעומת הרוחניות המושגת באופן ממש. נוכל להציג דוגמה פשוטה לכך: אנחנו מוקפים במושגים שונים שלא רק שאינם מובנים לנו – אף סותרים בעצם מהותם את יכולת תפיסתנו. למשל, 'ידיעה ובחירה', שני הפכים בנושא אחד לכאורה. או עצם התואר 'אין-סוף' הן לא יתכן ששכלנו המוגבל יקיף מושג שכל מהותו אומרת 'בלתי גבול'. מושגים שכאלו אינם נתפסים – מצד אחד. אך מאידך יכולים בהחלט להקיף את עולם המחשבה שלנו.

כפועל יוצא מכך, בעוד ואור פנימי ישפיע באופן ממשי על עצם הכלי, ישנה את מהות האדם ויחולל בגופו תמורה ניכרת. הרי שהאור המקיף איננו משפיע באופן המחולל שינוי, רק מקיף ומלווה את הנפש מבחוץ.

כעת מתחדדת השאלה, אור פנימי מזין מבפנים ומחולל תמורה. אך במה יועיל האור המקיף?

אכן, הבנת דרכי ההשפעה של האור הפנימי והמקיף חשובה מאוד, ומשמשת מפתח לגישה מיושבת לדרכי הכרת הבורא ועבודתו.

כל שפע רוחני מוכרח מטבעו להופיע כמקיף, ורק לאחר מכן, באמצעות עבודת האדם, ייהפך לפנימי. קודם אמונה אחרי זה ידיעה. דומה הדבר למעשה שהיה בגדר אפשרות והפך למציאות. אולם 'אפשרות' זו אינה רק עניין מופשט (תאורטי), אף בשלב היות האור בגדר מקיף, הרי הוא משפיע על הנפש ומועיל. ראשית, זהו לבוש, כעין מה שהוזכר כאן בטור הקודם. הלבוש תפקידו להגן ולחמם. 'השגות אלוקות' גם אם לעת עתה אינן מובנות באופן פנימי ומתיישב על הדעת, הרי שעצם נוכחותן, והעובדה שרעיונות שכאלה מקיפים את חיינו, יש בהן כדי להלהיב את הלב ולשמור את הנפש מהשפעות פסולות.

עם זאת, עיקר עבודתו של יהודי היא להפוך את האור המקיף לפנימי (עי' ליקו"מ סי' כ"א). המקיף דומה לחופה או סוכה. בצדיקים נאמר לעתיד לבוא: "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" כלומר, תענוג עולם הבא יהיה היכנסו של המקיף (עטרותיהם) בפנימיות (בראשיהם). צדיקים בזכות עבודתם וטרחתם בערב שבת, בקיום המצוות ובעבודת הבורא, יזכו לעתיד לבוא – בשבת, 'לאכול' ולהכיל בתוכם ממש את האור המקיף העצום.

והנה כמה עניינים המיוחסים להגדרת אור מקיף בספרי הקודש:

"מה שהאדם השיג זה נקרא אור פנימי, ומה שהקב"ה מנהיגו למעלה מהשגתו, זה נקרא אור מקיף" (דובר צדק ר' צדוק הכהן).

האור המקיף הוא גם הכוח המסייע לנפש להתעלות מדרגה לדרגה: "בנשמה יש בו אור פנימי, המחיה ומתפשט בתוכה, ואור מקיף מבחוץ, להעלותם למדרגה עליונה יותר מכפי ערכה, והוא מה שאינו יכול להתפשט בתוכה" (אור תורה, אות ו). או בספר 'פתחי שערים': "תפקיד אור המקיף הוא לסייע לו שיעלה ממדרגה למדרגה". מה שיודע נמצא בהשגתו – האמונה מושכת אותו לעבר מה שעדיין אינו בהשגתו.

הגדרה נוספת המייחדת את האור המקיף: אור פנימי מטבעו מתחלק למדרגות שונות. בדרך משל, הנשמה שרויה במוח, הרוח בלב, והנפש בכבד. הפנימיות מקבלת את אופי הכלי, אי לכך אף התנהגותה של הנפש הפנימית תלויה באברים בהם היא שורה. במוח היא תבטא מחשבה, בפה דיבור, בלב הרגשה וכן על זו הדרך. האור המקיף, מפאת היותו בלתי תלוי בגוף, הרי הוא מקיף את הקומה כולה בבת אחת, ללא הפרטה למדרגות וממילא אף ללא הדרגה. אור מקיף יאיר על הנפש בבת אחת, בשווה. כמו רצון בלתי מוגדר הכובש את כל מציאות האדם.

הקשר בין אור מקיף לפנימי משמש אפוא אבן יסוד בכל דרכי עבודת הבורא. משום שחילוק המדרגות בין אדם לחברו היא רק ובעיקר באור הפנימי, שהלא כל ישראל יש להם חלק וזכות לעלות ולהתעלות לכל מדרגה של קדושה, והיכולת הזו מקיפה באפשרות את כל אדם, וככל שמתייגעים להמשיך את המקיף ולהפוך אותו למציאות פנימית, כך מתקדשת הנפש וניכר בה השינוי לטובה. האור המקיף מאיר לכל ישראל בשווה, והאור הפנימי מחלק בין אדם לחבירו, נמצא שהאור המקיף מקדם אחדות ישראל.

איך ייעשה המקיף לפנימי?

כמה וכמה מצוות ועניינים נועדו במיוחד להמשכת מקיפים לפנים. ראשית, ההשתדלות בקדושה: ראשו של אדם כלי מוכן להשראת שכינה, ושבעה חלונות קבועים בו: ב' אוזניים, ב' עיניים, ב' נקבי החוטם. והפה. שבעת הנקבים הללו משמשים את המוח, באמצעותם מופיעה הנשמה ומאירה

כלפי חוץ, ובעדם קולט השכל את המושכלות וההבנות החודרות אליו מבחוץ. שמירתם של הפתחים הללו מסוגלת להמשכת המקיפים הבלתי מושגים והפיכתם לאור פנימי, מוחש, המסוגל לשנות מהותית את הנפש (עפ"י ליקו"מ שם).

כמו כן מצוות סוכה נחשבת 'אור מקיף', שבעת ימי סוכות והמצוות הקשורות בהם, מסוגלים להמשיך את המקיפים לפנים. כך גם בנוגע לשבעת ימי המשתה שלאחר החופה. הימים הללו ממשיכים את האור המקיף המאיר בחופה, אל הפנימיות.

*

אור מקיף ואור פנימי

ישנם שני מושגים המבוארים בהרחבה בתורת הפנימיות, והם אור מקיף ואור פנימי.

בכל אדם יש קדושה הנמצאת בתוכו. קדושה זו באה לו על ידי עמלו בתורה במצוות. דהיינו על ידי מאמץ בעבודת ה', קונה האדם לעצמו בקניין גמור קדושה מסויימת והיא הנמצאת בתוכו. אור זה הנמצא בתוכו נקרא אור פנימי, דהיינו **אור הנמצא בפנימיות האדם**, ושיעור אור זה משתנה מאדם לאדם לפי עבודת ה' של כל אחד ואחד.

ישנו מושג נוסף הנקרא אור מקיף. אור מקיף הוא **האור הנמצא מחוץ לאדם** מסביב לו ושואף להיכנס פנימה לתוכו. כלומר, האור המקיף הוא פונטציאל הקדושה הקיימת מחוץ לאדם הרוצה ושואף ומחכה לאדם שיכניס אותה לתוכו על ידי מעשיו הטובים. אור זה מקיף את האדם מכל צדדיו ולמעשה דוחפו מבחוץ להתקדם ולהתקדש.

מהם המקיפים והפנימים

ועל ב' סוגי אורות אלו כתבו רבים מגדולי החסידות, ונביא חלק מהם:

"ידוע דיש אור פנימי ואור מקיף. פירוש מה שהאדם השיג זה נקרא אור פנימי, ומה שהקב"ה מנהיגו, למעלה מהשגתו, זה נקרא אור מקיף" (דובר צדק, אחרי מות).

"ובנשמה יש בו אור פנימי, המחיה ומתפשט בתוכם, ואור מקיף מבחוץ, להעלותם למדרגה עליונה יותר מכפי ערכם, והוא מה שאינו יכול להתפשט בתוכם, והוא שורש הנשמה בשמים ממעל, שרק ניצוצות נשלחים מאיתה לתוך הגוף להנהיגו" (אור תורה, אות ו).

"ויש לפרש על פי מה דמקובל בידינו, דלנפש חיה הלזו השוכנת בקרבנו, יש גם כן אור פנימי ואור מקיף כמו בכל אורות העליונים, היינו אותו חלק אשר באפשרי שיהיה נגבל בכלי הוא לאור פנימי, וחלק שאי אפשר לו להיות נגבל נשאר לאור מקיף" (אגרא דכלה קצו).

"באדם, הנפש רוח נשמה המתפשטים בגופו הם אור הפנימי שלו. והחיה והיחידה המאירים עליו מבחוץ, הם אור המקיף. **תפקיד אור המקיף הוא לסייע לו שיעלה ממדרגה למדרגה**" (פתחי שערים נתיב עיגולים ויושר, פתח ה').

"כי יש אור פנימי בפנים ונכלל בתוך הגוף, והמלבוש סובב את הגוף, ועל המלבוש הם האורות המקיפים, ועומדים מחוץ המלבושים" (בא"ח ש"ר, בראשית).

שהמקיף יהיה פנימי

האור המקיף גדול בהרבה מהאור הפנימי, שכן האור הפנימי הוא מוגבל למקום מסוים, לאדם. אך האור המקיף הוא בלתי מוגבל למקום מסוים, ולכן גדול הוא מהאור הפנימי. מטרת האדם בעולם היא להפוך כמה שיותר מהאור המקיף לאור פנימי, דהיינו לקדושה הנמצאת בתוכו.

למעשה ההבדל בין צדיק גדול לאדם פשוט הוא לא באור המקיף, שכן מבחינת פונטציאל הקדושה דהיינו האור המקיף כולם שווים. ההבדל הוא

כמה אור מקיף נהפך אצל האדם לפנימי, דהיינו כמה האדם קידש את עצמו על מנת לקבל את האור המקיפו מסביב.

מצוות של מקיפים

ישנן מצוות שנועדו להמשיך על האדם אור מהאורות הפנימיים וישנן מצוות הממשיכות על האדם הארה מהאורות המקיפים. דוגמאות למצוות כאלו הן:

א. התעטפות בטלית ממשיכה על האדם אור מקיף כפי שמבאר הבן איש חי: "ובזה מובן הטעם דהציצית...הוא בחינת אור מקיף" (בא"ח שם).

ב. הטבילה במקווה ממשיכה על הטובל אור מקיף, שכן האדם הטובל במקווה מוקף כולו במי המקוה. אשה הטובלת במקיף יכולה לקבל בפנימיותה אור פנימי – ילדים טובים וקדושים.

ג. היושב בארץ ישראל ומקיים את מצוות ישיבת ארץ ישראל מוקף כל כולו באוירא דארץ ישראל.

ד. מצוות הסוכה. הקפות של הוש"ר ושמחת תורה.

ה. מצוות התפילין גם נחשבת מקיפה, כי היא מחוץ לגוף האדם.

שיעור מספר 13

טעמים נקודות תגין אותיות

פתיח

בגשמיות יש את האותיות העבריות שעל ידי צירופיהן נעשות מילים ומשפטים ורעיונות. בספר התורה יש תגין על אותיות מסוימות, על אותיות שעטנ"ז ג"ץ יש ג' תגין, ועל אותיות בד"ק חי"ה יש תג אחד. התג מורה על מיוחדות של האותיות הללו. הנקודות מורות איך לקרוא את האותיות. הטעמים מורים איך לנגן את המילים

והמשפטים, אם בצורת פקודה או בצורת שאלה, בתורת פסיק או בתורת סוף משפט, וכו'.

חכמת הקבלה

טעמים הם ההתפשטות הראשונה בכל מדרגה, מטרם הביטוש של האו"מ, מלשון "וחיך אוכל יטעם", כאן מופיעה התגלות השי"ת הנפלאה ע"י המסך והאו"ח שהם עבודת התחתון, ויש בזה טעם נפלא.

נקודות הן הקומות היוצאות לאחר הביטוש הנ"ל, והן נחשבות כבר לאו"ח ודין, כי באות במסגרת תהליך הסתלקות, המשל עם האורח המסולק. המשל עם האמא המשתוקקת להאכיל את בנה הפעוט, ולכן רודפת אחריו ובכל פעם שיש הזדמנות מצידו דוחפת לו כף עם אוכל לפיו.

תגין הם רשימות של הטעמים, **אותיות** הם רשימות של הנקודות.

האר"י הקדוש: כל אור שמאיר משאיר רושם חותם אחר הסתלקותו, רושם זה נועד להטביע בכלי זכרון מאותו האור, עמ"נ שינסה לשחזר אותו ולהמשיך אותו מחדש. בגשמיות – חוק שימור האנרגיה, וכן שימור המאורעות בתת מודע.

הטעמים של מדרגה הא' מסתלקים ולא יחזרו עוד, לכן הרשימות שלהן נחשבות לתגין על האותיות, כלומר כמין או"מ מעל הכלים, אבל הנקודות של מדרגה הא' נהפכות להיות טעמים במדרגה הב', ולכן הרשימות שלהן נחשבות לאותיות שהם עצם הכלים של מדרגה הב'.

בספר התורה אין טעמים ונקודות אלא רק תגין ואותיות, מורה על כך שתפישתנו בתורה היא תחתונה בהתאם למצבנו, כמו רק רשימה מן הדבר המקורי, אבל אין לנו תפישה בדבר המקורי עצמו. טנת"א הם חכמה בינה תפארת ומלכות, ולנו יש תפיסה רק במדרגות התחתונות של תפארת ומלכות.

התלבשות ועביות: בכל מדרגה אחר הזדככותה נשארות רשימות ולקחים לגבי העתיד, נשארת רשימה ממה שהיה, ורשימה המצביעה על מה שיהיה. רשימה של התלבשות משמעותה כעין זכרון מן הדברים הטובים ממה שהיו, מתוך ידיעה שכרגע אין אפשרות לממש זאת, לחזור על זאת, כי המצב אינו מאפשר זאת. רשימה ממה שהאור היה מלובש בכלי, אבל כרגע אין זה אפשרי יותר. רשימה דעביות היא החלטה מה אני כן יכול לעשות בהווה, אינני יכול להשאר עם זכרונות נעימים מן

העבר, אלא עלי להיות ריאלי לגבי המצב בהווה, ולפעול בצורה הטובה ביותר בהווה, לפיכך עלי לאבחן על איזו עביות כרגע אני יכול לעשות מסך, עם איזו עביות כרגע אני יכול להתמודד, איזו עבודה כרגע אני יכול לעשות.

דוגמאות: (א) אדם זוכר דברים נעימים מילדותו, מימי נערותו, אבל ודאי שאינו יכול לממש זאת כעת, הוא כבר הפליג במרחב הזמן רבות, ומצבו נשתנה לגמרי, ע"כ עליו לארגן את עצמו להווה, ההוה נשען במידת מה על העבר, אבל הוא יוצר לו תחומים חדשים. (ב) אדם חווה חוויה רוחנית שנסתלקה ממנו, א"כ אינו יכול להשען רק על זכרונות נחמדים מן העבר, אלא עליו להתארגן לעבודה העצמית שלו בהווה במצב הנוכחי, אבל העבודה הנוכחית נשענת על החוויה החזקה שחווה בעבר. (ג) זכותנו על ארץ ישראל נשענת על רשימות מן העבר, אבל גם על פעולותינו בהווה. (ד) זכויותנו הרוחניות נשענות על מדרגות שיצרו אבותינו, אבל גם על פעולותינו בהווה. ללא העבר אין הווה ועתיד. (ה) חילוני שחזר בתשובה מביא איתו ידיעות ויכולות מסוימות מחייו החילוניים לתוך חייו הדתיים, דוגמת אומנים אקדמאים וכו'. (ו) הנורמה דעבודת ה' אצל הרבי זצ"ל והנורמות היום, מה שהיה שם בדיעבד, נהפך להיות לכתחילה היום.

א"כ הרשימה שנשארה מן הטעמים היא רשימת התלבשות בלבד, כלומר מעין זכרון מהאור הנפלא שהתחדש במדרגה, והיא נקראת **תגין**, כי היא מעל האותיות, ולא חלק מן האותיות, מטעם שאינה ממש ריאלית כעת, היא מאירה מלמעלה ונותנת כוחות לפעולות ההווה. הרשימה שנשארה מן הנקודות הופכת להיות המציאות העכשוית בהווה, ולכן היא המכונה בשם **אותיות**, דוגמת האותיות המהוות תשתית לדיבור ולכתיבה בהווה, והן בעצם היוצרות את המדרגות של התפישה שלנו בהווה.

*

האותיות הן הגולם הבסיסי ביותר, מעליהן התגין, ומעליהן הנקודות והטעמים, כי ללא נקודות וטעמים אין אנו יודעים איך לקרוא את האותיות ואיך לצרף אותם למשפטים, כל הבנין של האותיות בתור רעיונות נעשה רק ע"י נקודות וטעמים. וגם אם יש לנו חומר ספרותי ללא נקודות, אבל אנו קוראים אותו עם נקודות שאנו משערים שנכונות לגבי האותיות, אבל לו לא היו נקודות כלל בעולם, ולו לא היו טעמים כלל בעולם, היה החומר של האותיות נתון כאבן שאין לו הופכין.

הרב בלוך בעל התניא השל"ה: האותיות העבריות אינן רק סימנים חיצונים שהסכימו עליהם בני אדם עמ"נ ליצור תקשורת ושפה ביניהם, מה שנכון לגבי אותיות של

שפות הגוים שהן אמצעי תקשורת גשמי לגמרי ללא שום שייכות לרוחניות. אבל האותיות העבריות נמשכות ממדרגות רוחניות שבעולמות העליונים, צורת כל אות אינה מקרית גשמית, אלא היא פרי של הארה אלוקית המתגלה בכלי מסוים, צורת כל אות מצביעה על תיקונים רוחניים שעלינו לעשות בכדי להכיל את ההארה אלוקית המיוחדת לאותה האות. נמצא שיש כאן אוקינוס של עמקות, כי יש כאן כ"ב מדרגות רוחניות, שכל אחת מייצגת מדרגה רוחנית אחרת הן בביטוייה והן בצורתה. וכפי שע"י צירוף אותיות אנו יוצרים מסרים ורעיונות בדיבור ובכתיבה, כך ע"י צירוף הכלים והרצונות אנו יוצרים מדרגות חדשות בנפשינו המביעות גילויים ותובנות חדשות.

האותיות הסופיות מסיימות את המדרגה, דכל מדרגה רוחנית יש בה מסך המסיים.

על האותיות יש תגין עיטורים דקים המראים שיש עוד למעלה מהשגתנו מדרגות רבות ונסתרות באותיות שאנו כותבים או מדברים או חושבים. ג' תגין באותיות שעטנ"ז ג"ץ, מקיפים את ב' סוגי המצוות שעטנ"ז היא מצווה חוקית, ג"ץ גמילות חסדים וצדקה מצווה הגיונית, ובא לומר שבכל סוגי המצוות אורות דקים ונעלמים מניעים אותן.

האותיות התגין הנקודות והטעמים הן מעשה דיבור מחשבה ורצון, מלכות תפארת בינה וחכמה. מעשה כתיבת האותיות, דיבור האותיות, חשיבת האותיות, והרצון מניע את הכל. כל דבר שאנו פועלים למטה, במעשה כתיבת אותיות דקדושה, דיבור של קדושה, חשיבה ורצון של קדושה, הכל קשור בשלשלת למעלה לשורשי האותיות, ומעורר את השורשים הרוחניים. שימו לב כמה חשובות הפעולות של הקדושה שלנו, שכולן לפרטיהן קשורות למעלה. קדושת ספר תורה ותפילין ומזוזות, וקדושת הדיבור, וקדושת המחשבה. לכן אנשים קדושים ע"י תפילותיהם פועלים תיכף פעולות חשובות, מטעם שדיבורם קדוש ושמור, ע"כ הוא יותר קשור לשורשים הרוחניים וממילא יותר פועל. "ולא יראה ב"ך ערוות דבר". שמירת הדיבור.

כ"ב מיני המשכות חיות וכחות שונים זה מזה, שבהן נבראו כל העולמות עליונים ותחתונים וכל הברואים שבתוכם, שכך עלה ברצונו וחכמתו יתברך לברא העולם בכ"ב מיני המשכות שונות דווקא, לא פחות ולא יותר. והן הן כ"ב אותיות הקבועות בפה ולשון, כדתנן בספר יצירה... שגם אותיות הדבור והמחשבה שבנפש האדם הן המשכות מהשכל והמדות שבנפש האדם ממהותן ועצמותן. (תניא שער היחוד והאמונה פרק יא)

הברואים מתחלקים למיניהם בכללות ובפרטות על ידי שינויי הצירופים וחילופים ותמורות כנ"ל, כי כל אות היא המשכת חיות וכח מלמעלה.

הרב בלוך: אותיות התורה הן נגד החומר של רמ"ח אברים של האדם, הנקודות נגד הרוח, והטעמים נגד הנשמה, וכמו שאורות התורה בירדם למטה לעולם השפל נתגלמו באותיות, יש להם איזה הקשר ויחס להאורות הנמצאים למעלה בקדש, כמו כן גם האורות הנמצאים **בנפש האדם יש להם איזה יחס לאותיות, כל מדה ומדה כמו מדת חסד שנתגלמה בתורה באותיות ח.ס.ד. יש כנגדן אורות בנפש האדם אורות השייכים ומתיחסים בערכם לתמונת אותיות אלו לפי דקות האורות הנמצאים במדה זו.**

אולם מלבד האותיות נמצאים בכל מדה גם נקודות, טעמים ותגין, והם בבחינת רוח ונשמה לעצם המדה, כי המדה עצמה גם כן יש בה בחינות גוף, רוח ונשמה, ובהרגשת האדם נתן כח להבחין איך להתנהג עם כל מדה, מלבד עצם המדה שהיא האות, גם עם נקודתה, טעמה ותגה, ולדעת באיזה אופן ובאיזה נגון היא צריכה להקרא, **כל מדה ומדה צריכה להיות מרוככת ומעודנת על פי נקודתה וטעמה, על פי הניגון הנכון הראוי לה, ואם תקרא האות כמו שהיא בלי הניגון הנכון, אז תצא המדה בכל קשיותה ומדה רעה היא...** ורק בהיות מדת הדעת מוטעמת בטעמה הנכון ומעוטרת בתגה הראוי לה, אז היא מדה הטובה המאשרת את האדם ומעטרת אותו בכתר מלוכה, למשול על עצמו ועל כל כחותיו ולהשתמש בכל סגולותיו לאשרו ולהצלחתו.

האותיות הן המעשים, פעולות שונות שאנו פועלים, התגין הנקודות והטעמים הם הנותנים את המשמעות של המעשים האם הם שייכים לטוב או לרע, לקדושה או לטומאה. סתם מעשים דיבורים מחשבות ורצונות שייכים לטומאה, וע"י הפעלת תגין נקודות טעמים אלקיים הם מתהפכים לקדושה.

מצוה תורה אהבה יראה – אותיות תגין נקודות טעמים.

מקורות

נפש החיים: **...האותיות הם בחינת מעשה**, כי מציאות אותיות גרידא בלא נקודות אי אפשר שיהיו אלא בחינת המעשה, היינו מעשה הכתיבה בלא נקודות, כי דבור אי אפשר להוציאם מהפה אם לא על ידי צירוף הנקודות, לכן האותיות בלא נקודות

נקראות בחינת נפש, שהוא בחינת מעשה כידוע. והנקודות הן בחינת רוח שלהם, שהנקודות באים עם האותיות על ידי הדבור של האדם שהוא בחינת רוח, וכמו שעיקר חיות האדם על ידי בחינת הרוח שבו, כן עיקר חיות תנועות האותיות הם הנקודות, שבלתם אי אפשר להוציא האותיות מהפה... והטעמים של התיבות הם בחינת המחשבה וכוונת הלב, שהוא בחינת הנשמה כידוע, כי הם תנועות והנהגת הנקודות והאותיות ונטייתם לאיזה צד, שהוא דבר התלוי במחשבה בשכל... (שער ב פרק טז, ועיין שם עוד).

שפת אמת: וגם בתורה בחינת מעשה דבור ומחשבה, ציור כל אות בחינת מעשה, והנקודות בחינת הדבור, והטעמים בחינת מחשבה, והם גם כן בחינת נפש רוח ונשמה... (בראשית תרס"א).

מהר"ל: פרק רבי עקיבא, כשעלה משה למרום מצא להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות... פירוש: התורה היא סדר אלקי שנתן השי"ת לישראל, והסדר הזה אי אפשר שיהיה סדר יותר עליון, ונמצא שיש כאן שני דברים כל אחד מעלה בפני עצמו, האחד שהתורה ומצותיה אלקיים, השני, שאי אפשר שתהיה מדריגה יותר עליונה, כי כבר אפשר שתהיה אלקית ויהיה אפשר מעלה גדולה שהרי נתן לבני נח תורה, ואמנם יש עוד אחר תורת נח מעלה יותר עליונה והיא תורת ישראל, ולפיכך אמר שהיה מוצא הקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות, שהכתר מורה על מעלה היותר עליונה שאין אחר זה עוד, ומפני שהתורה היא יותר עליונה ולכך יש על האותיות שבה תגין, לומר לך שאין מעלה אחריה עוד. ולכך צריכים האותיות שבה דהיינו אותיות שעטנ"ז ג"ץ הראוי אל התגין צריך להיות להם תגין, ואין צריך תגין בגט ושאר כתיבה כי אם בתורה לפי מעלת התורה, לומר שהתורה היא סדר אלקי שאין אחריו עוד... (באר הגולה באר ד)

במנחות, אר"י אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות... דע כי ר"י אמר רב בא לבאר ענין התגין שהם על האותיות שבתורה, ואמר כשעלה משה רבינו ע"ה לרקיע רוצה לומר כאשר היה מתעלה אל מדרגת העליונים לקבל התורה, כי לקבל התורה אי אפשר רק שהיה מתעלה מן הגשמיים אל מדרגת העליונים, וזה שאמר כשעלה משה רע"ה לרקיע, ואמר שמצא להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות התורה, דע כי יש כתרים ותגין על אותיות התורה, שכשם שגוף התיבות מורים על דברי תורה עצמם, כך התגין שהם על האותיות שבתורה מורים על השגות דקות מאד מאד, יוצאים מן התורה עצמה, ולכך מורה עליהם התג שהוא דק כמו חוט השערה. ואמר שהקב"ה היה קושר

כתרים לתורה שכמו שמן השי"ת התחייב סדר התורה כמו שבארנו פעמים הרבה, שמאתו יתברך התחייב סדר התורה ומסודר מחכמתו התורה, כך מתחייב מחכמתו השגות דקות היוצאים מן השגת התורה כמו שיתבאר, וזהו מה שאמרו שהיה הקב"ה קושר כתרים לאותיות התורה.

רש"ר הירש:

...והנה אמרו שם במנחות אותיות של תורת ה' ראויות להיות מעוטרות בתגים הדומים לכלי זיין ולכתרים, כי על כן האות של תורת ה' מוכנה מראש למאבק ולמלחמה, ורק היא תצא מכל המאבקים מוכתרת בעטרת נצחון. אותם כתרים הנקשרים לאותיות התורה מצויים רק על גבי האותיות שעטנ"ז ג"ץ, ועל כך נעז להביע השערה, אם נניח ששעטנ"ז איננו אלא **שעטנז**, ואילו ג"ץ הוא ראשי תיבות של **גמ"ח צדקה**, הרי הכתרים שעל גבי שתי התיבות האלה מעטרים כביכול, את שני הקטבים של התורה, ונמצא שכל התורה כולה מוכתרת בעטרת נצחון, שכן **שעטנז מייצג את החוקים שטעמם איננו גלוי מיד לשכל האנושי הפשוט, כנגד זה גמילות חסד וצדקה הן דוגמאות מובהקות של אותן המצוות ש"אילו לא נכתבו בדין היה לכותבן"**, אולם כתרים של זיין מעטרים את שני החלקים האלה של התורה, ללמדנו שאלו ואלו חייבים להאבק כדי שיתקבלו על דעת הכל, אך סוף נצחונם לבא... (דברים ו ט)

השל"ה הקדוש: דע כי אותיות הקדושות והתיבות הקדושות כלם הם בשרשם רוחניים, ואמרו חכמי האמת האותיות מבינה, והנקודות מחכמה, והטעמים מכתר. להבין הענין אעתיק מספר הפרדס פרק ראשון משער האותיות, וזה לשונו: רבים חשבו היות האותיות האלה הסכמיות, רוצה לומר הסכמות החכמים לעשות סימניות מוצאת הדיבור, כיצד הסכימו שתהיה התנועה נחלקת בשפתים שהם בומ"ף נהגות בצורת הכי"ת ובצורת הוי"ו ובצורת המ"ם ובצורת הפ"א, וכן לשאר התנועות שהסכימו וכן שאר לשונות הגוים יש להם סימניות לכל הנרצה אליהם, וכמו שעשו בעלי המספר... וכתב עוד בפרק השני משער האותיות שאין אותיות התורה הסכמיות, אמנם הם ראשונות מתייחסות בצורתם אל פנימיות נשמתם, וזהו שדקדקו רז"ל אפילו בעלי הפשט בביאור **מציאות צורת האותיות וקוציהן ותגיהן וזיוניהן לפי שהם רומזים אל רוחניות ידוע וספירות עליונות, וכל אות ואת יש לה צורה רוחנית ומאור נכבד אציל מעצם הספירה משתלשל ממדריגה למדריגה כדרך השתלשלות הספירות. והנה האות היכל ומכון לרוחניות היא, ובהיות אדם**

מזכיר ומניע אות מהאותיות בהכרח יתעורר הרוחניות ההוא והבל הפה ממנו יתהוו צורות קדושות יתעלו ויתקשרו בשרשם שהם שרש האצילות, ולא זה בלבד, אלא גם במציאות, רוצה לומר בכתיבתם רוחניות שורה על האותיות ההם, וזה טעם קדושת ספר תורה, וזה טעם מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים, מפני שהרוחניות מעמידה הגשם הזך ההוא, וזהו טעם בענין שבירת הלוחות שפירשו רז"ל שפרחו האותיות וזה לשונם במדרש, נסתכל בלוחות וראה הכתב שבהם שפרח, וכבדו ביד משה ונפלו מידו ונשתברו... (בית אחרון, ועיין שם עוד וערך לשון הקדש)

ואותיות מנצפ"ך הכפולות שבאים לעולם בסוף התיבה, מלבד מה שאמרתי למעלה בזה יש עוד בהם סוד קרוב לדבר ההוא שאמרתי, כי הם אותיות המורות **דין גדול, והם ככלי זין**, לכן הם תמיד באות בסוף מלה, כמו **שמדרך הכלי זיין והבלסטראות להניחם סביב הבית והמגדל להגן עליו**. (בית הגדול)

ואיתא בתקונים, חמש תקונים אינון בפומא, דאתמר בספר יצירה אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת וסשר"ץ, ובהן אבנים שלימות כ"ב אותיות... והקב"ה לאהבתו את האדם קבע בפיו אותיות האלו כדי שיוכל להדבק בבוראו, כי **בהזכירו למטה אותיות אלו בתורתו או בתפילתו מנענע ומעורר למעלה השרשים העליונים**, והיינו מלת קבע שהוא כעין התוקע השלשלת ראשה אחד במקום אחד וראשה השני במקום אחר, כי אף על פי שיהיה המקום ההוא רחוק, **בנענע אדם ראש השלשלת שבידו מנענע כל השלשלת**, אף על פי שיהיה גדול כל מה שאפשר להיות. וכן אמר גם כן בסוף ספר יצירה, קשר עשרים ושתים אותיות בלשונו והמקום גילה לו סודו. ומלת קשר מורה גם כן על הנדרש במלת קבע ובזה נבין מעלת הראשונים ע"ה שהיתה תפלתם נשמעת מיד מפני שהיו נזהרים שלא לפגום כ"ב אותיות שהם ה' מוצאות הקבועות בפיהם בשיחה בטלה ושאר הדברים הפוגמים הלשון... ועל מוצא כ"ב האותיות נאמר ולא יראה ב"ך ערות דבר, ולא יהיה הדבור לבטלה כי הוא ערוה, כי הם שתי בריתות, ברית הלשון וברית המעור מכוונות זה נגד זה... (שער האותיות אות ש)

התניא: .. אבל באמת בחינת אותיות הדבור של מעלה היא למעלה מעלה ממדרגות ומהות שכל הנבראים, שהרי במאמר ואותיות נעשה אדם בצלמנו וגו', נברא האדם בעל חכמה ושכל... ואם כן הדבור והבל העליון הוא מקור החכמה והשכל שבנשמת אדם הראשון, הכוללת כל נשמות הצדיקים, שהם גדולים ממלאכי השרת... ולא נקרא אותיות לגבי הנבראים אלא לגבי מדותיו יתברך בכבודן ובעצמן. והנה הן כ"ב מיני

המשכות חיות וכחות שונים זה מזה, שבהן נבראו כל העולמות עליונים ותחתונים וכל הברואים שבתוכם, שכך עלה ברצונו וחכמתו יתברך לברא העולם בכ"ב מיני המשכות שונות דווקא, לא פחות ולא יותר. והן הן כ"ב אותיות הקבועות בפה ולשון, כדתנן בספר יצירה... שגם אותיות הדבור והמחשבה שבנפש האדם הן המשכות מהשכל והמדות שבנפש האדם ממהותן ועצמותן. (שער היחוד והאמונה פרק יא)

רק שהברואים מתחלקים למיניהם בכללות ובפרטות על ידי שינויי הצירופים וחילופים ותמורות כנ"ל, כי כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי, וכשנצטרפו אותיות הרבה להיות תבה, אזי מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כמספר האותיות שבתבה, עוד זאת העולה על כולנה, המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות הפרטית של האותיות ועולה על גביהן, והיא מחברתן ומצרפתן יחד להשפיע כח וחיות לעולם הנברא בתבה זו... (שם פרק יב)

...וכן בכל דבור שיצא מפי הקב"ה לנביאים הכתובים בתנ"ך מלובש בו בחינת חכמת אלוקות שלמעלה מהשכל וההבנה, כנראה בחוש מענין הקרי וכתוב. כי הקרי הוא לפי ההבנה הנגלית לנו, והכתיב הוא למעלה מהשכל וההבנה, שתבה זו ככתיבתה אין לה לבוש בבחינת ההבנה, ובקריאתה בפה יש לה לבוש. וכן הענין באותיות גדולות בתנ"ך, שהן מעלמא עילאה ומאירות משם בגילוי בלי לבוש כשאר האותיות...

האותיות הנגלות לנו הן במעשה דבור ומחשבה. ומעשה הן תמונת האותיות שבכתב אשורי שבספר תורה. ואותיות הדבור נחקקות בהבל וקול המתחלק לכ"ב חלקים שונים זה מזה בצורתן, שהיא הברת ומבטא הכ"ב אותיות בכל לשון, כי אין הבדל בין לשון הקדש ושאר הלשונות במהות הברת האותיות כי אם בצירופן. ואותיות המחשבה הן גם בכל לשון, שאדם מחשב בתיבות ואותיות הלשון שהן כ"ב בלבד... (אגרת הקדש פרק יט, ועיין שם עוד)

שיעורי דעת מהרב יהודה ליב בלוך מטלז:

והנה בספר תורה יש אותיות, נקודות טעמים ותגין, ויש בזה חכמה נפלאה בחכמת הנסתר להבין מה שהם בשרשות למעלה בקדש, ואין זה לפי ערכנו הדל להבין כל זה, ואפס קצהו נראה, ועומדים אנו לפני ים של חכמה. ומה שלמדונו חז"ל בזה הוא, כי אותיות לשון הקדש אינן סימנים המוסכמים כמו שאר הלשונות, אלא כל אות יש לה שורש למעלה, שהם אורות עליונים בשרשם העליון ומשתלשלים הם מדרגה אחר מדרגה עד שמתראים לפנינו בצורת אות אלף או בית, וספר התורה למעלה

מצטרף מהאורות העליונים, שהם דברי התורה שעשועיו של הקב"ה ומתגלים בכתב מאותן האורות המשתלשלים פה בצורת אותיות. ועוד למדנו מדבריהם הקדושים, כי אותיות התורה הן נגד החומר של רמ"ח אברים של האדם, הנקודות נגד הרוח, והטעמים נגד הנשמה, וכמו שאורות התורה בירדם למטה לעולם השפל נתגלמו באותיות, יש להם איזה הקשר ויחס להאורות הנמצאים למעלה בקדש, כמו כן גם האורות הנמצאים בנפש האדם יש להם איזה יחס לאותיות, כל מדה ומדה כמו מדת חסד שנתגלמה בתורה באותיות ח.ס.ד. יש כנגדן אורות בנפש האדם אורות השייכים ומתיחסים בערכם לתמונת אותיות אלו לפי דקות האורות הנמצאים במדה זו.

אולם מלבד האותיות נמצאים בכל מדה גם נקודות, טעמים ותגין, והם בבחינת רוח ונשמה לעצם המדה, כי המדה עצמה גם כן יש בה בחינות גוף, רוח ונשמה, ובהרגשת האדם נתן כח להבחין איך להתנהג עם כל מדה, מלבד עצם המדה שהיא האות, גם עם נקודתה, טעמה ותגה, ולדעת באיזה אופן ובאיזה נגון היא צריכה להקרא, כל מדה ומדה צריכה להיות מרוככת ומעודנת על פי נקודתה וטעמה, על פי הניגון הנכון הראוי לה, ואם תקרא האות כמו שהיא בלי הניגון הנכון, אז תצא המדה בכל קשיותה ומדה רעה היא... ורק בהיות מדת הדעת מוטעמת בטעמה הנכון ומעוטרת בתגה הראוי לה, אז היא מדה הטובה המאשרת את האדם ומעטרת אותו בכתר מלוכה, למשול על עצמו ועל כל כחותיו ולהשתמש בכל סגולותיו לאשרו ולהצלחתו... (חלק א עמוד קעב)

חב"ד

טעמים נקודות תגין אותיות (ר"ת: טנת"א) הם ארבעת הפרטים השונים בכתובת **אותיות** התורה.

מבואר כי ארבע דרגות אלו הם כנגד הספירות. שהטעמים הם כנגד ספירת **החכמה**, נקודות הם כנגד ספירת **הבינה**, התגין הם כנגד **המידות**, ו**אותיות** הם כנגד ספירת **המלכות**. לפעמים מבואר כי **טעמים** הוא כנגד ספירת **הכתר**, ו**נקודות** הם כנגד ספירת **החכמה**.

מבואר ש**טעמים** הם כנגד ספירת **החכמה**. שטעמי התורה הם בחינת **התענוג** שבחכמה שבתורה, שהוא כענין **השיר והניגון**.

מובא בזוהר הקדוש כי האותיות נקראים **סוס** והנקודות נקראות **רסן**. **המגיד ממעזריטש** מבאר כי הנה השכל, שהם הטעמים, הוא הרוכב על הסוס, כי האותיות הם בעצם כגולמים, (אלא) [אם לא] הנקודות שעל ידן מתנהגים האותיות. והמנהיגם הוא השכל, בשביל שהוא רוצה לגלות חכמתו וצורתו. והנה אותיות

התורה או אותיות [תפלה] שעל ידם נזכר לעבודת השם, הם באים לשרשם ויש להם תענוג. אך שאר דבורים, שאינם מזה הענין, הם גם כן אותיות כמו זה הענין, אבל הצרופים הם אחרים, והשכל שהוא רוכב עליהם הוא שכל שפל ושורים עליו קליפות, והאותיות עצמם מתקנאים באותיות של התורה. והם "המים התחתונים בוכים". וכששומעם איש נלבב וחכם, אז מעלה גם כן האותיות ההם מתוך השבירה, שמסתכל על צירוף הקדוש שבתוכם מאיזה מדה היא, ועל ידי המדה מדבק את עצמו להקב"ה, ואז מעלה האותיות ההם ומכניס בהם אלוקות. ועל ידי זה, כשסיפרו לפניו איזה מעשה שיש בה איזה רעה ח"ו, כששומע זה מעלה ניצוץ הקדוש כנזכר, ואז מכניס אלוהות בצירוף אותיות הנזכרים, אז יכול תיכף לתקן הדבר ההוא, כי תשועת ה' כהרף עין, ולמענו ית' יעשה להעמיד הדבר על תיקונו, ואז יתפרדו כל פועלי און, דהיינו שכל הרע שהיה מתחילה שורה על צירוף האותיות^[1].

ארבעת דרגות של טנת"א מתגלות רק בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה. שתמונת האותיות של התורה הם הלכה למשה מסיני, וכל תמונה ותמונה מרמז לרבוא עולמות, וגם הטעמים ונקודות והתגין כולם אינם באים לידי גילוי בתורה שבעל פה. והם נקראין בבחינת עלמין סתימין דלא אתגליין שאינם באים לידי גילוי.

תורת שמואל חב"ד

טנת"א שהם כנגד דצח"מ²⁴, אותיות הם דוממין, ותגין הוא בחי' צומח, נקודות הוא בחי' חי, וטעמים הוא בחי' מדבר.

והנה בתורה הנגלית²⁵ אינו נמשך הגילוי כ"א מבחי' נת"א²⁶, שזהו מ"ש ששים המה מלכות כו' הוא בחי' תושבע"פ אינה כ"א מבחי' אותיות התורה כמשארז"ל מ"ט אמר קרא, וגם מבחי' תגין יש ג"כ בתושבע"פ כמשארז"ל ר"ע הי' דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, וגם מבחי' נקודות כמשארז"ל יש אם למקרא יש אם למסורת. אבל מבחי' טעמים לא נתגלה בתושבע"פ²⁷, והיינו לפי ששרש אותיות התורה הוא מבחי' מדות עליונו' בחי' חג"ת, דהנה אותיות הם בחי' כלים שע"י נמשך השכל לידי גילוי לזולתו, שא"א להשיג השכל בלתי אותיות, ולכך אנו רואים שאף מי שהוא בר שכל גדול אם אין לו אותיות אינו יכול להמשיך השכל לזולתו, לפי שגילוי השכל הוא דוקא ע"י אותיות שהם בחי' כלים. אך הנה כדי שיומשך השכל באותיות זהו ע"י צמצום, שתחלה נתצמצם השכל, לפי שעצמיות השכל כמו שהוא אינו יכול להיות נמשך באותיות, וכמו למשל יין שהוא בחבית גדולה א"א לשתות ממנו כ"א ע"י שממשיכי' בכלים קטנים שנתצמצם ההשפעה כו', וכך כדי שיומשך השכל באותיות זהו ע"י צמצום, ואח"כ התפשטות והמשכה. וזהו ענין שהאותיות הם במדות חג"ת

לפי שע"י ג' מדות חג"ת שהוא בחי' צמצום והתפשטות והמשכה עי"ז נמשך השכל באותיות כו' (וע' מענין ג' בחי' חג"ת שהם בחי' ג' ידות שהם צמצום והתפשטות והמשכה בלק"ת בביאור ע"פ נשא את ראש²⁸ פ"א ופ"ב). אך הנה תגין הם למעלה מאותיות, כי תגין הם בבחי' כתרי אותיות, וכמשארז"ל ודאשתמש בתגא²⁹ חלף, כל המשתמש בכתרה של תורה, וכן ארז"ל שמצאו משה להקב"ה שקושר כתרים לאותיות, והיינו לפי שתגין שרשן מבחי' בינה, ות"ת דאימא נעשה כתר לז"א. ונקודות הם בחכמה, כי יו"ד שהוא בחי' חכ' הוא בחי' נקודה, ולזה התיבה נשתנה לפי הנקודה, כמו למשל אותיות אב, אם הוא בנקודת פתח אז הוא פי' אב, ואם הוא בנקודה אחרת אז הוא פי' אחר ממש, והיינו לפי שנקודות הם בחכ'. והנה השכל הוא מנהיג את המדות, ולכך הנקודות הם מוליכים ומנהיגים להאותיות שהם בבחי' מדות, וזהו ענין נקודה בהיכלא שהעיקר הוא בחי' הנקודה שההיכל מתנהג עפ"י הנקודה.

שיעור מספר 14

הצמצום השני שנעשה בעולמות

- 1) כתר – רצונו להטיב לנבראיו. חכמה – הנברא המקבל את ההטבה מצד השפעת העליון. בינה – הנברא רוצה להשפיע לעליון. ז"א – שילוב בין השפעה לקבלה, תחילתה של קבלה רצונית. מלכות – הרצון לקבל האמיתי, שאין בו שמץ של השפעה.
- 2) הצמצום הראשון רובץ על המלכות שהיא תכונת האהבה העצמית, שבה אין אור אלוקות מופיע, חלל פנוי וריקן.
- 3) כל פרצוף בנוי מתכונות אלו: הראש הוא כתר, מפה עד החזה חכמה, מחזה עד הטבור בינה, מטבור ולמטה ז"א ומלכות, שם נחשבים כלי הקבלה הגדולים ביותר.
- 4) סדר הדורות אף הוא בנוי באופן כזה, כאשר דורות הראשונים הם הזכים ביותר והדורות האחרונים הם העבים ביותר. גוף האדם בנוי באופן הזה, כאשר האברים התחתונים נחשבים העבים ביותר. או למשל מבנה המח גם הוא בנוי באופן הזה כאשר חלקו האחורי התחתון נחשב העבה ביותר. כל מערכת במציאות בנויה על הבסיס הזה של התפתחות ה' הבחינות דאו"י, המציירות את המשכות המציאות מרצונו של הבורא להטיב לנבראיו ועד יציאת הנברא המנותק מן הבורא, מהזך אל העב.

- 5) כל תכונה מתכונות אלו מתגלה בתור מדרגה שלימה המכילה רת"ס. ראש וגוף – תכנון וביצוע. בראש יש חיובי ושלילי – תכנון של מה לקבל ומה לא לקבל. בגוף מתבצע התכנון החיובי תוך – מה שמקבלים עמ"נ להשפיע, השלילי סוף – מה שאסור לקבל מטעם קבלה לתועלת עצמית.
- 6) פרצוף הכתר המתגלה בעולמות מכיל את כל הצורות והתכונות האפשריות, כי הרצון להטיב לנבראיו הוא השורש של כל התכונות וכל המצבים, לפיכך כאשר יתמלא פרצוף הכתר בכל בחינותיו סימן הוא שהכל תוקן.
- 7) הלמטה מטבור של פרצוף הכתר מייצג את הכלים העבים ביותר שיש בעולמות, כי רק הכתר יכול להכיל עביות כ"כ גדולה, ולפיכך המשימה היא למלאות את החלק הזה של פרצוף הכתר.
- 8) היחיד שיכול להתמודד עם החלק העבה ביותר הוא פרצוף הבינה כיון שתכונותו חסדים. העירוב בין פרצוף הבינה לבין הלמטה מטבור דפרצוף הכתר מכונה שיתוף מדת הרחמים בדיון.
- 9) השיתוף הזה פועל לב' כוונים: א) מעבה את הבינה. ב) מזכך את המלכות. הזך מתעבה, העבה מזדכך, אינטגרציה. כיון שהאדם עתיד לצאת מן הרצון לקבל הנמוך ביותר שבעולמות, לכן יש חיוב רב למתקו עם תכונת הבינה, בכדי שתהיה אפשרות מסודרת קבילה לתקנו. מצד שני הבינה נחשכת. אבל כאשר מערבבים ב' כוחות הפוכים כאלו, אזי כל אחד נכלל מן השני, ועי"כ המערכת כולה מתאזנת.

הבינה והמלכות ב' כוחות הפוכים במציאות הם שורש -

הנפש האלוקית והנפש הבהמית באדם,

היצר הטוב והיצר הרע,

הרצון להשפיע והרצון לקבל.

ימין ושמאל בחברה.

דתיות וחילוניות.

שמרנות ומודרניות.

רוחניות וגשמיות.

עליות וירידות.

שמחה ועצבות.

אמונה וידיעה.

אהבה ויראה.

כל אלו צריכים להגיע לאיזון בריא ע"פ התורה. היאך שייך איזון בין יצר טוב ליצר הרע, יש מקום גם ליצרים בעולמינו כאשר הם מכוונים לאפיקים חיוביים. בעלי תשובה בעבר היו מוחקים את עברם, היום יותר ויותר בעלי תשובה מבינים שלא כדאי למחוק את עברם, כי יש להם הרבה דברים חיוביים שלמדו והשכילו והשתמשו, ויכלו לרתום אותם לתוך עולם התורה. אמנים,

מתמטיקאים וכו'. ימין ושמאל קיצוניים בחברה צריכים להגיע לאמצע, כל קיצוניות אינה יכולה להתקיים. מאניה דיפרסיה זו מחלה, כי הערכים אינם מאוזנים, אלא נדים בקיצוניות רבה מצד לצד בצורה חולנית.

10) כתוצאה מן העירוב נעשתה מהפכה בעולמות, מצד אחד נעשה צמצום חדש בעולמות, א"א מכאן ואילך לשמש ברצונות דקבלה באופן של קדושה, להיות מקבל עמ"נ להשפיע, אלא רק במשפיע עמ"נ להשפיע, מטעם שהרצונות דקבלה נשלטים ע"י הרצון לקבל הגדול ביותר. מזה נמשך שהאדם צריך לעסוק במשפיע עמ"נ להשפיע, ולהתרחק מקבלה, כל מה שאינו מוכרח. וזה טוב לאדם שמושתת על אהבה עצמית, להתרגל לשמש בחיים של השפעה בניגוד לתכונתו הגולמית.

נמצא שנעשתה חשיכה חדשה בעולמות מטעם שליטת הרצון לקבל על הרצון להשפיע. מצד שני נעשתה מציאות חדשה של קדושה אשר נכנסה לתוך הרצון לקבל, ועידנה את המציאות של הרצון לקבל. מצד אחד הגשמיות התערבה בעולם הרוחני והחשיכה אותו, מצד שני הרוחניות התערבה בעולם הגשמי ועידנה אותו.

11) אינטגרציה חברתית חינוכית בין שכבות משכילות לשכבות נחשלות, אינטגרציה כלכלית בין מדינות עשירות למדינות נחשלות.

12) הסוד לכל ההבחנות ההפוכות בחיינו, שאותן צריך להשכיל לחבר, בין תכונות, בין אוכלוסיות, בין צורות חיים.

13) מכאן נמשכים ב' מצבים חדשים קטנות וגדלות בעולמות ובחיי האדם, הקטנות נמשכת מבינה שהיא רצון להשפיע, הגדלות נמשכת ממלכות שהיא הרצון לקבל.

14) גדלות שאינה נכונה היא גדלות שאינה מתחשבת כלל בקטנות, אלא מתפרצת לגמרי, וגורמת לשבירת הכלים. גדלות נכונה היא גדלות שמתחשבת בקטנות, מלכות שמתחשבת בבינה, אז הכל מאיר באופן מאוזן.

15) עולם הנקודים שיצא אחר שבירת הכלים לא היה מאוזן כראוי בקטנות וגדלות נכונה, קטנות נכונה משמעותה שיש סיפוק מלא בהשפעה, סיפוק מלא באמונה, שמחה בחלקו, שמחה בכל מצב בחיים, וממילא כאשר יש גדלות היא אינה שוברת את כל המציאות של האדם וסוחפת אותו לכוון לא נכון. קטנות שאינה נכונה היא כאשר האדם אינו שמח במצבו, אלא לוקח את מצבו בדיעבד, ומשלים איתו בדיעבד, וממילא הוא כל הזמן מצפה למצב של גדלות שיגאל אותו מן הקטנות, מצב זה אינו בריא, כי האדם משועבד למצב של גדלות, וחיייו במצב של קטנות אינם חיים. מצב כזה שובר את הכלים, ברוחניות הכוונה שהאדם מקבל לתועלת עצמו את הגדלות. בחיים הגשמיים זה אומר שהאדם משועבד לכל מיני אירועים מהנים, ואינו גמיש כלל, כי הוא חייב שכל מיני דברים יקרו לו עמ"נ לשמוח, ולא תמיד אנו שולטים באירועים

ובקיצבם. לדוגמא: אדם זקוק לכך שבן זוגו יאמר לו מילה טובה ושיחמיא לו, וכל זמן שזה אינו קורא הוא אינו מרגיש טוב. אדם זקוק לרמת חיים מסוימת, וכל זמן שאין לו כסף לממן רמת חיים כזו הוא אינו מרגיש טוב. אדם זקוק להרגיש בריאות בחייו, ואם פתאם משהו משתנה בתנאים הבריאותיים שלו זה מפחיד אותו, וכו' וכו'. צורת החיים הנכונה היא צורה של אמונה בבורא, שהאדם מאמין אשר הבורא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם, ולכן גם אם בן הזוג אינו מחמיא לו ומתנהג כלפיו בשיא החמימות, הוא עדיין שמח, כי יודע שהכל מאת הבורא לטובתו. וכן בענין הפרנסה וכן בענין הבריאות, הוא תמיד משתדל להיות שמח באשר הוא יודע שהבורא מנהל אותו לטובתו, וע"כ תמיד הוא מודה לבורא על המצבים שלו. ממילא כאשר בא מצב של גדלות הוא אינו שובר אותו, ומזעזע אותו בעוצמתו, אלא הוא מקבל אותו בצורה מאוזנת.

(16) עולמות אבי"ע שיוצאים אחר שבירת הכלים קובעים כללי חיים של קטנות וגדלות מאוזנים כפי שאמרת.

שיעור מספר 15

שבירת הכלים

ההסבר המקובל

שפע האור, שהיה שופע מ"האין סוף" דרך צינורות ההשפעה, עבר את כל הספירות עד המרכז. רק שלוש הספירות הראשונות יכלו להכיל את האור החזק, השופע מן ה"אין סוף", אבל ז' התחתונות לא יכלו להכיל אור כ"כ חזק ונשברו. כמו זרם חשמל חזק מדי שאינו מתאים ליכולת הקיבול של הכלים, וגורם להתפרקותם.

מהי שבירה לפי דרכינו?

בגשמיות כאשר כלי שבור הוא אינו יכול להכיל כלום. כל מה שניתן לתוכו יצא החוצה, הוא נעשה לא כשיר לתפקידו. **מבחינה אנושית** אדם נשבר כאשר החיים שלו מגיעים למבוי סתום, וכשהוא שבור אין לו את ישוב הדעת בכדי להכיל תכנים שונים.

ברוחניות שבירת הכלים משמעותה כאשר הכלים - הנברא מגיע למצב שאין אור ה' מאיר בו, כאשר החיים נטולי מחשבה והרגשה אלוקית אז הם נהפכים לנטולי משמעות. מצב זה קורה כאשר הנברא חי חיים איגואסטיים לחלוטין, וענינו רק לספק את עצמו, ואין אור האלוקות יכול לדור עמו בכפיפה אחת.

השבירה בעולמות מדברת על רמות גבוהות, דוגמת חטא דעץ הדעת, כאשר אנשים אלוקיים ממשיכים אור השי"ת במלוא הגדלות. מדובר על אנשים כ"כ קדושים שמסוגלים "להמשיך" את האור, כלומר: אם הם מבקשים מבורא עולם שיתגלה הוא אכן מתגלה. אבל ללא זהירות מכניסים את האור האלוקי לתוך מצב של רצון לקבל לתועלת עצמם, לתוך כלים של אהבה עצמית. אז נעשה הפרצוף שבור, כאשר הם נשארים חלולים וריקנים. ולא זו בלבד אלא כל הרצונות וכל האישיות שלהם עוברת לרשות הטומאה.

לגבינו – גם שייך ענין של שבירה. כל התעלות רוחנית, כל מחשבה או הרגשה רוחנית שניקח ונתרגם אותה לכוון של אהבה עצמית תגרום לשבירה, כלומר להתרוקנות של אישיותנו ממגע של קדושה.

מקום השבירה

השבירה נעשית רק בז"ת ולא בג"ר, סיבת הדבר מטעם שג"ר הן שלימות לחלוטין בזמן הקטנות, וממילא זמן הגדלות אינה משחד אותן ומפיל אותן מעבודת האמונה וההשפעה, משא"כ לז"ת לא היתה שלימות בקטנות בעבודת האמונה וההשפעה, וממילא חיכו בכליון עינים לזמן גילוי הבורא, להרגשות וטעמים שיהיו להם בתורה ומצוות, ושיוכלו להתפטר מעבודת האמונה.

בספרי חסידות מכונה זה בשם **נפילת המידות**, כי ז' מידות הן בעבודת האדם, ומידות אלו נשברו ונפלו בין הקליפות, ומייצרות הן אהבה רעה במקום אהבה של קדושה, יראה רעה במקום יראת ה', וכדומה.

המלך הראשון מכונה מלך הדעת, המלך השני מלך החסד, המלך השלישי מלך הגבורה, וכו' עד"ז. נמצא שנפילה ראשונה היא נפילת דעתו של האדם, שאין דעתו

שקולה וקשורה לשורשה, אלא דעת בעלי בתים במקום דעת תורה. וממילא שאר המידות נמשכות אחר הדעת הנפולה ונקשרות למקומות של טומאה. בתורה רמוז זה בפסוק "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, לפני מלך מלך לבני ישראל", כלומר כל מלך מורה על מלוכה של מידה מסוימת ומיתתה, וכל זה מיוחס למלכי אדום, מטעם שהמידות נפלו לשליטת הרצון לקבל. אבל מלכי ישראל הם שליטה של מידות דקדושה.

בנפילה העליונים למטה והתחתונים למעלה

חכמת הקבלה מציינת שככל שאדם יותר גבוה ונעלה וזך בעלייתו, כך שבירתו תהיה קשה יותר. עליונים למטה ותחתונים למעלה. תמונת מצב לאחר השבירה שכל הרמים נפולים בתחתית, זו הסיבה שבהיות דהאי עלמא מוצאים שרבנים ואנשים חשובים נכשלים בדברים נוראים, מטעם הנ"ל. האר"י הקדוש – הס"א מחפשת להחטיא דוקא את הצדיקים ולא את הרשעים. אדם שהרצון שלו נתמלא עם אור רוחני – הסיפוק עצום. לכן כשירד ממדרגתו, אזי הרצון שנתרוקן מנסה למצוא שוב את הסיפוק ולכן יורד למקומות השפלים ביותר בנסיון לדלות משם מעט תענוג, ולכן אדם כזה מסוגל לשחיתות נוראית. בשבירת הכלים יוצאות מדרגות שונות, וכולן נשברות, יוצאות ונשברות, כמו התאבדות המונית של למינגים, רצ"ל כיון שהמערכת כבר מורעלת, אזי כל מה שמתגלה ממנה מתחבר למקור הרעל שהוא שליטת האהבה העצמית הגדולה.

סיבת השבירה

בסופו של תהליך כללות המערכת שבורה, וסיבת הדבר (1) בעולמות הרוחניים הסיבה - היות והיו ב' רשויות, כלומר ב' כוחות שימשו בערבוביה, רשות הרצון להשפיע ורשות הרצון לקבל, הנברא והבורא, וכאשר אין הדברים מוחלטים מתחוללת שבירה. הדברים צריכים להיות מוחלטים, כלומר רשות אחת בלבד, הנברא כפוף לבורא, ואז יש משמעות לחייו, יש אור בתוך חייו. כאשר רצון להשפיע ורצון לקבל משמשים בערבוביה, הדבר נידון לכשלון. חייב להיות רצון להשפיע בלבד. חייבת להיות התבטלות לבורא ולתורתו בלבד, ולא להניח ליוזמות אחרות לצוץ. בעוה"ז המצב חמור יותר אין ב' רשויות, אלא רשות אחת בלבד, שהיא רשות הנברא, ללא בורא כלל. הענין כי התורה היא המצע האנושי הבסיסי ביותר, היא הדרך הטבעית שנתן בורא עולם להשרדות למין האנושי, ואם לא שומרים אותה מסתכנים בבעיות רבות הנוצרות, כאשר חיים באופן שהוא הפך העקרונות התורתיים.

דוגמאות: המצוקות הנפשיות נובעות מכך שאין חיים ע"פ דרך התורה. להט"ב. התורה דוגלת בצמצום הרצון לקבל, בהשקטה שלו, בהפעלה שלו במידה ובמסורה. כאשר אין זו המגמה, אז הרצון לקבל מחפש ריגושים חדשים, מזה נובעות כל הסטיות השונות שיש בעולם, בגידות, פוליגמיה, להט"ב, ועוד מרעין בישין. גם אדם שנולד להט"ב בתור נטיה מובנית בו, או בתור בחירת זהות חברתית שלו, הרי זה משום שאבות ואבות אבותיו חיו בהפקרות, הרי זה משום שהחברה שסביבו ספוגה לחלוטין בדרך חיים אנטי תורתית. יתכן שאותו אדם כבר אינו אשם כלל, כי הוא לא בחר בזאת במודע, אבל כלל החברה שחי בצורה כזו גורם לפרט להסחף לתוך מחוזות בלתי טבעיים, הדעות והשאיפות והנטיות עוברות בצורה גנטית (לכן התורה אומרת שחשוב מאד כאשר זוג מביאים ילד לעולם, שיעשו זאת בצורה צנועה תוך צמצום הרצון לקבל, בכדי לתת לילד את האפשרות הטובה ביותר לצמוח נכון), אבל לא רק, אלא גם בצורה של לחץ חברתי, ואוירה של מתירנות זולה, המניחה לרצון לקבל לעשות ככל העולה על רוחו. לכן גם בחברה החרדית יתכנו תופעות כאלו, כי גם בחברה החרדית אין הליכה בדרך התורה תוך התחברות עם בורא העולם, אלא פעמים רבות בצורה מיכנית בלבד.

כאשר לא הולכים בדרך התורה, מתרגשות על העולם מצוקות רבות, כאשר משחית כל בשר את דרכו על פני האדמה, אזי יש את נגיף האיידס שמחסל מליונים, יש את הסרטן שמחסל מליונים, יש אלימות רבה בין בני האדם, בצורות קיצוניות ונוראיות ביותר, התעללות בנשים, בגברים, בפעוטות, ובמיעוטים שונים, מדוע יש תופעות חדשות כאלו הולכות ומתגברות? הסיבה היחידה היא מטעם שאין כפופים לרשות הבורא יתברך, וממילא המציאות עצמה נשברת לחלוטין, כי אין אפשרות לחיות באופן אחר מאותו המצע שהציע הבורא. כל הרפורמות השונות שמנסות להתאים את התורה למציאות שוגות, כי התורה הזו לא תהא מוחלפת, הרפורמות הללו מביאות שואה על האנושות, הדרך הנכונה היא להתאים את המציאות לתורה, ולא את התורה למציאות.

הרצון לקבל מביא לרקבון החברתי הנורא, כאשר חרב אדם ברעהו, וכן מביא למצב הכלל האנושי הנורא המלא מחלות ותופעות שונות המחסלות את האנושות.

(2) בצורה אחרת מוגדר זה כרשות של קטנות ורשות של גדלות, וכאשר אין הכנעה בפני ריבונו של העולם לקבל את מצבי הקטנות בשלימות ובשמחה, אזי האדם מצפה ומחכה בכל לבו למצבי הגדלות, ואז מצבי הגדלות שוברים אותו. אבל בעולם התיקון יש רק רשות אחת, רק רשות של קטנות, והנושא

- של הקטנות נלמד ע"י הנבראים בצורה יסודית לגמרי, איך להכנע לבורא העולם, ולקבל גם את מצבי השלימות באהבה גמורה, ובשלימות מוחלטת. כאשר הקטנות היא השולטת, אזי מצבי הגדלות כפופים לקטנות, כפופים לרצון להשפיע ולאמונה, וממילא אינם מפרקים את המערכת.
- (3) כי היו בבחינת רצוא בלבד ולא בבחינת שוב, ואין קיום לבחינה זו. הספירות של עולם התוהו הרגישו את מקורם, ומשום כך לא רצו להתיישב בכלים. פירוש: "והחיות רצוא ושוב", רצ"ל שהרגשת הגדלות האלוקית צריכה להיות רק בנגיעה בלבד, ומיד לחזור חזרה, ושם רצו להדבק באור האלוקי ולא לחזור ולהתנתק ממנו לעבודת האמונה, מטעם שלא היה להם סיפוק באמונה.
- (4) הספירות שם לא היו כלולות אחת בשניה אלא נפרדות. כל אחת אמרה "אני אמלך", וכבר אמרנו שקיצוניות ללא התמזגות בין ההפכים מובילה לרקבון. ביטוי לזה אנו רואים בפירוד הגדול שיש בעם ישראל, כאשר כל אחד חושף בראש כל חוצות את הרע שיש בשני, והמחלוקות כ"כ גדולות, עד שממש המצב הפך ממה שצריך להיות במקום אחדות ואהבה, קיטוב ושנאה ותככים, מצב הפוך ממה שהקב"ה רוצה לראות, וכמובן שכלל העם נמצא בשבירה מחמת זאת.
- (5) התגברות המידות על המוחין וממילא הסתלק 'אור אבא' הקשור למוחין. דוגמת אדם שרוצה רק לעסוק בעבודת המידות, ללא השכלות אלוקיות, וממילא הדבר נידון לכשלון, כי צריך השכלות אלוקיות שיזינו את עבודת המידות.
- (6) המאור שבתורה מחזירו למוטב, וזהו בתנאי שהנברא מעלה את עצמו להדבק במאור שבתורה, אבל אם הנברא יורד מאד, כבר אין לו קשר למאור שבתורה, ואין לו מה שיעזור לו לעלות משאול תחתיות למעלה. זו סיבה נוספת לשבירה, כי האור האלוקי הבא ממרום אינו מאיר במצבים נמוכים כ"כ.

בסיפרות חב"ד

עניין השבירה

ענין השבירה של הכלים ונפילתם של האורות הוא ענין של התפרדותם לחלקים רבים. הביאור לכך על דרך משל הוא ממילה, שכאשר מצטרפים האותיות למילה שלימה, מתלבשת השכלה, אבל אם מתפרדים האותיות זה מזה, אז לא ימצא בהם התלבשות ההשכלה. ועל דרך זה הוא שבירת הכלים של עולם התוהו, שנתפרדו הכלים לחלקים רבים מפורדים זה מזה, עד שנסתלק מהם האור שהיה מתלבש בתוכן קודם פירוד זה. ומצד זה ירדו

במדרגה על עולמות [בי"ע](#) ונתהוו מזה עולמות הנפרדים, ברואים רבים מינים ממינים שונים.

והנה כאשר ירדו הכלים והנצוצות מאת פניו יתברך לפי גודל הירידה כך נעשה בהם הפירוד והרבו. וכל שעדיין לא ירדו כל כך אזי לא היה הפירוד כל כך כי כל הקרוב יותר אליו יתברך יש בו יותר הבטול והאחדות וכל שנתרחקו יותר אזי נעשה בהן יותר הפירוד והרבו ונמצא כשנפלו למטה בעשייה נעשה הפירוד והרבו ביותר.

כללות הניצוצות שנפלו בשבירה הם [רפ"ח ניצוצים](#). מספר [רפ"ח ניצוצים](#) הוא בחינת הפירוד של הניצוצים שנפלו כפי שהיו באצילות שזהו ראשית ירידתם, אבל אחר כך כשנפל [לעולם הבריאה](#) כל ניצוץ מרפ"ח ניצוצים נתחלק לחלקים רבים, וכשנפלו מבריאה ליצירה נתחלקו יותר, וכך גם בעולם העשייה. נמצא הפירוד בעם ישראל והמחלוקות השונות שישנן, הן תוצאה משבירת הכלים.

הטעם בשבירת הכלים

הטעם לכך שבריאת העולמות נעשתה דווקא על ידי שבירת הכלים, משום שעצמות המאציל הוא יחיד ומיוחד בתכלית היחוד, וכדי שיווצרו נבראים שהם בבחינת רבוי גדול ובבחינת פירוד שהם בחינת יש ודבר בפני עצמו שזהו ממש המנגד אל אמתות אחדותו ברוך הוא שאין עוד מלבדו, הוצרך להיות על ידי שבירת הכלים, שמחמת שנתפרדו לחלקים קטנים רבים מאד על ידי זה נעשה בחינת הרבוי של הנבראים וגם על ידי פירוד זה נעשה כל נברא מהות בפ"ע שכל [מלאך](#) מובדל מחבירו כו'.

מדוע צריך ריבוי נבראים? כי כל אחד ואחד מכיל את אור האלוקות בצורה אחרת. מאידך גיסא צריכים להיות מאוחדים באהבה ולכבד את דעתו של השני.

ויותר מכך, כדי שתיווצר אפשרות של מציאות לרע, אין זה יכול להיווצר על ידי [צמצום](#) אלא על ידי שבירה בלבד. ומדוע צריך רע בעולם? בכדי שתהיה לאדם בחירה בין טוב לרע.

עירוב של טוב ורע

בשבירת הכלים נעשה דבר חדש: עירוב של טוב ורע, הרצון לקבל והרצון להשפיע מתערבים זב"ז הנפש האלוקית מעורבת בנפש הבהמית, ונעשים כעין יחידה אחת משולבת. וכל זה נעשה ברצון אלוקי, בכדי לאפשר לאדם את עבודת הבחירה. כי מתוך עבודת הבחירה הריוה נצרך לעזרה אלוקית, וכך נוצר הקשר עם בורא העולם.

תפקידנו הוא לברר את הטוב והרע המעורבים באישיותנו, לזרוק את הרע ולקרב את הטוב. בכל ענין ובכל מעשה יש להבחין בין טוב ורע, יש מעשים אסורים שהם ודאי רעים, אבל גם במעשים מותרים עדיין יש להבחין בין פסולת לקדושה, בין הרצוי לבורא לבין מה שאינו רצוי לפניו. לעיתים המעשה רצוי אבל הכוונה אינה רצויה, לפעמים זה להפך, הכוונה טובה אבל המעשה פסול, ותמיד צריך לאבחן את הטוב והרע, ולזרוק את הרע ולהשאר רק בטוב. כיון שהיו ח' מלכים ובכל אחד ד' בחינות יקו"ק, הם ל"ב בחינות, ובכל אחד ע"ס, הם ש"ך בחינות. כלומר ל"ב פעמים ע"ס, והנה ט' ספירות מותרות בשימוש, ול"ב פעמים ט' הם רפ"ח, אבל ל"ב המלכויות, דהיינו ל"ב בחינות של עצם הרצון לקבל, אסורות בשימוש, והן מכונות ל"ב האבן, כלומר ל"ב בחינות שהם כאבן שאין לה הופכין, שא"א להפוך אותן מרצון לקבל לרצון להשפיע, וצריך רק להתפטר מהן. אבן גם מלשון הבנה, שרוצות להבין ואינן יכולות להאמין. וכל זה רמוז בפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", מרחפת אותיות מת רפ"ח, כלומר הרפ"ח חיים, ואילו ל"ב האבן מתים. כאשר נשברו הכלים הללו נפלו ניצוצי אור להחיותם, דאל"כ לא יוכלו לקום בתחיית המתים.

כל החטאים המוזכרים בתורה הם ענפים של שבירת הכלים.

תיקון השבירה – עולם האצילות

א) גניזת עצם הרצון לקבל – איסור להשתמש בו. זו הסיבה לכל הלאוין בתורה. -גניזו דמלכות ברדל"א. כל הדברים האסורים ע"פ התורה (איסורי עריות, איסור אכילת חזיר, איסור אכילת דם, וכדומה) הם מטעם שהשימוש בהם נעשה ע"י הרצון לקבל היותר גדול של האדם, שודאי ינתק אותו מן הבורא. רישא דלא אתיידע, זהו הכתר העליון של העולמות והנשמות, דוקא הוא מסוגל להכיל את הרצון לקבל הגדול, ולגנוז אותו.

ב) אפילו מה שמותר – קדש עצמך במותר לך. -גניזו דאו"א הפנימים. זה נתון לבחירתו של האדם, היות שמדובר על דברים מותרים, אבל גם שם בכדי לא לעורר ולגרות את הרצון לקבל יותר מידי, לכן יש בחירה לאדם לקדש את עצמו גם במה

שמותר לו. כל דבר שאדם מפריז בו גם אם הוא מותר מצד התורה, עלול לבנות אצל האדם מחלות, דוגמת אכילת יתר של מתוקים.

ג) **לובן דאבא ואודם דאמא**. - סור מרע ועשה טוב, כבר בזמן העיבור של התינוק. הכוונה שכבר בתשתית ההתחלתית ביותר של עבודת ה' של האדם, צריך להמשיך אור החכמה מן התורה עמ"נ לנקות את המערכת מן הרצון לקבל העצמותי, וצריך להמשיך את אור החסדים עמ"נ לתקן את המערכת בהשפעה.

מצוות נטילת ידיים תוקנה ע"י חז"ל כפתיחת היום, בכדי לסמל לאדם את שטיפת הידים שלו מן הקבלה. הנטילה צריכה להיות דוקא ע"י מים, כי המים מרמזים לתורה, דדוקא ע"י התורה אדם מסוגל לשטוף את הרצון לקבל שלו ולנקותו. הנטילה צריכה להיות ג' פעמים בכל יד, והמים צריכים לשטוף את כל היד, ג' פעמים מרמזים לג' ערכים של אמונה יראת ה' ואהבת ה'.

כללות המצוות שבין אדם לחבירו באות לפתח את הרצון להשפיע לזולת, מצוות גמילות חסדים שאדם טורח לחשוב על השני, ולעזור לו בכל מה שנצרך.

לא לשכוח שחורבן בית המקדש ארע מחמת שנאת חינם, כלומר דרך חיים הפוכה מאשר אהבת הזולת, שנאה של עשיה בחינם למען הזולת, דבר זה מביא לקלקול של המח והלב של האדם שאמורים להיות בית המקדש של האדם.

מצוות פרו ורבו, היא חלק מעשיית הטוב בעולם הזה. א) פיתוח משפחה היא מעשה של חסד, שאדם מקדיש את עצמו לבנות משפחה וללוותה. ב) זוהי פעולה של אמונה, כפי שרואים שחיות אינן מתרבות בשבי, כי לא טוב להן, כך גם אדם שלא טוב לו בחיים אינו רוצה להביא ילדים לעולם. אבל אדם ששמח בחייו ונהנה מהם, שמח להביא ילדים לעולם טוב. א"כ מצוות פריה ורביה מורה על אמונה בכך שיש בורא בעולם, והבורא הוא טוב ומטיב.

מצווה זו מתקיימת רק ע"י אבא ואמא, לובן דאבא ואודם דאמא, שהם אור וכלי, היא אינו יכולה להתקיים ע"י ב' גברים, שהם אור ואור, או ע"י ב' נשים שהם כלי וכלי, אלא דוקא ע"י שילוב של אור וכלי.

ד) שליטת האמונה, הידיעה רק בבחינת אורחא למעברא ביה, **תיקון דקו אמצעי**. דבר זה קשה הוא לאדם, כי האדם רוצה לראות את בוראו, רוצה לראות למי הוא עובד, וצריך להסתפק בבחי' אמונה בלבד, ולחוות רק רסיסי מגע עם הבורא. מהם ג'

הקוים? א) קו ימין שהוא אמונה גמורה. ב) קו שמאל שהוא הרצון לדעת את הבורא.
ג) קו אמצעי שהוא קבלת שליטת האמונה, עם ניצוצי חוויה, מציץ מן החרכים.

ה) **אח"פ דעליה**, התורה מכוונת להשתמש ברצונות דקבלה היותר חלשים. אח"פ דירידה היינו הרצונות דקבלה במקומם, אח"פ דעליה שמעלים אותם למצבים יותר זכים.

ו) **גניזת עצם החכמה**, השתמשות רק בהארת חכמה שעיקרה אמונה, וזה שווה לענין מציץ מן החרכים.

ז) **מל"צ**. שליטה של תכונת החסדים המכוסים, שהם מתוקנים בג"ר דכל מדרגה. מ' סגורה המרמזת על סגירת השכל והרצון לקבל מכניסת מילוי של אהבה עצמית. ל' מגדל הפורח באויר, מרמז על קביעות של אמונה, ורק לעיתים גדלות. צדיק, איזהו צדיק? המצדיק תמיד את יוצרו, וחי באמונה.

כל עניני הצניעות בנשים נובעים מן השורש הרוחני הזה, כי התגלות האור האלוקי מכונה יופי, כמ"ש "מלך ביופיו תחזינה עיננו", והיופי הגשמי הוא ענף מן היופי הרוחני הזה. וכיון שהאשה היא ענף מן הכלי המקבל את היופי הזה, ע"כ עליה להיות צנועה, בכדי שהיופי לא יהיה מגולה יותר מידי באופן שמגדיל את הרצון לקבל.

כיסוי העינים בקריאת שמע, או כיסוי הכהנים בברכתם, כל זה נובע מענין הצנעת היופי האלוקי, מטעם שגורם לשבירת הכלים אם הוא מגולה מידי.

תוספת

הקדמה לספר הזהר אות מ"ב / מבוא לספר הזהר אות כ"א

הסבר בענין ה' בחינות שיש בעולמות

היכלות, לבושים, מלאכים, נשמות, ספירות

בדומה לכניסה לנשיא ארצות הברית, בתחילה פוגשים את יופי ההיכלות שבבית הלבן, ומיופי ההיכלות יודעים את גדלותו של הנשיא. אח"כ פוגשים את הלבושים, שהם עטיפות שעוטפות את הנשיא, כלומר כל מיני סוגי שמירה שעוטפות אותו, לפי גודל בכמות ואיכות של השמירות כך מתגלה גודלו של הנשיא. אח"כ פוגשים את המלאכים שהם שליחים של הנשיא, מזכירים למיניהם, אשר מכינים את הפגישה

עמו. אח"כ פוגשים נשמות, כלומר את הנשיא עצמו, ואז רואים את גודל רוחו, כלומר מאיזה ספירות שואב את גודל רוחו.

נמשל: ברוחניות יש מדרגות חיצוניות המכונות היכלות, ומהם יודעים בכללות את גדלותו של המלך. אח"כ לבושים, דהיינו מסכים המכסים על המלך, ודוקא מהם נודעת גדלותו של המלך. אח"כ מלאכים שהם שליחים שונים אשר מתגלים ככוחות הנפש של האדם ומעצימים את הבורא, כל כוחות הנפש נחשבים למלאכים, הן הכוחות החיוביים כגון האמונה, האהבה, הענוה וכו', וכן הכוחות השליליים כגון הקנאה התאוה והכבוד, דהם דוחפים את האדם לבורא מבחי' דרך יסורים, והם מלאכי חבלה. ואח"כ יש את נשמת האדם עצמה שהיא חלק אלוק ממעל, אשר ניזונת מאור האלוקות שבספירות לפי התיקונים שמתקנת את עצמה

כל דבר שאדם מתבונן בו בעוה"ז, יכול להשיג שהוא היכלו של הבורא, כלומר מקומו של הבורא, דהעוה"ז הוא מקומו של המלך. יכול להשיג שהוא מלביש את הבורא, והבורא מלובש בו. יכול להשיג שהוא שליח של הבורא, בחי' מלאך. יכול להשיג שהוא הבורא בעצמו, בחי' הספירות. כלומר: אלו הם צורות שונות של השגת הבורא בדבר אחד.

והנה כאשר עובד בתו"מ ללא שום כוונה מטהר את חלק הדומם של הרצון לקבל שלו, אז מתחיל להשיג נפש דקדושה, ומלביש את ספירת המלכות דעשיה

עשיה הוא מצב ההסתרה, הסתר אחד, הסתר בתוך הסתר, ובמצב הזה יש להבחין את טהרת הרצון לקבל בדרגותיו השונות דצח"ם

מבוא לספר הזהר אות כ"א. הרצון לקבל את קיומו הרוחני ההכרחי, מקבל מהיכלות ולבושים. הארות רוחניות מיותרות על מדת קיומו, כדי להגדיל את הכלים הרוחניים שנשמתו מתלבשת בהם מקבל מן המלאכים. תאוות אנושיות המגדילות את רוחו מקבל מכל הנשמות שבאותו עולם. מושכלות שהן חב"ד מקבל מן הספירות שבאותו עולם.

